

FOAIA POPORULUI

Prețul abonamentului:

Pe un an 4 coroane.

Pe o jumătate de an 2 coroane.

Pentru România 10 lei anual.

Abonamentele se fac la „Tipografia”, soc. pe acțiuni, Sibiu.

Apare în fiecare Duminică

INSERATE

se primesc în biroul administrației (strad Poplăcii nr. 15).

Un șir garmond prima dată 14 bani, a doua-ora 12 bani a treia-ora 10 bani.

La începutul anului.

Sântem la începutul unui nou an, care pentru noi are o dublă însemnătate: odată, că cu acest an se începe un nou veac, veacul al douăzecilea și a doua-ora pentru cele-ce se vor petrece în decursul lui.

Începutul veacului de acum ne face să ne gândim, că ce am fost noi, ca popor, înainte cu un veac? Ce am numărat atunci și ce numărăm acum și că ce înaintare am făcut în cursul unei sute de ani, ce s'au străcurat în noroiul vecinicii?

În numărul trecut am amintit, că e mare deosebire între starea poporului nostru de acum un veac și între cea de azi. Înainte cu un veac numărăm, ca popor, foarte puțin, mai nimic; nu aveam școli, nu aveam știință de carte, nu aveam averi naționale, nu aveam oameni învățați, decât foarte puțini. Pe atunci bisericile erau singurele, cari ocroteau pe biet Românul și apoi vinjoșia și tăria de împotrivire, împreună cu înclinarea de a păstra tot ce a moștenit din bătrâni: aceste însușiri susțineau pe moșii și strămoșii noștri de acum o sută de ani.

Azi stăm cu totul altcum și e hotărât, că în decursul veacului am făcut frumoase înaintări. Ni-s'au pus fel de fel de pedeci și greutăți, fost-am prigoșiți și nedreptățiți, dar' cu toate aceste noi am mers înainte.

Tăria și înaintarea noastră prin aceasta este dovedită și acest fapt trebuie să fie pentru noi ca un izvor lim-

pede, cu apă vie, din care să ne adăpăm cu noue puteri și cu nouă însuflețire pentru viitor.

Aceasta e învățătura încurajatoare, ce acum la începutul veacului o tragem din trecut și anume în anul cel dintâiu al veacului. De aceea am zis, că anul acesta are însemnătate în o privință.

În altă privință anul e însemnat pentru cele-ce se vor petrece în cursul lui. Pe când anul trecut a fost liniștit, anul în care am intrat va fi mai sgomotos.

La noi în țeară adevărat vor fi alegerile pentru dietă. Anul acesta se împlinesc 5 ani dela cele din urmă alegeri. În Austria se fac alegerile acum pentru reichsrath-ul din Viena. Pe ce timp a anului se vor face la noi, încă nu se știe. Unii cred, că vor fi la primăvară, dar' totuși mai de crezut este, că vor fi la toamnă, după-ce se va mai isprăvi lucrul câmpului. Ocârmuirea încă n'a hotărât în privința terminului. Partidele din dietă fac însă pregătiri de pe acum, ca să ese biruitoare cu cât mai mulți deputați.

De aceea am zis, că noul an va fi mai sgomotos ca cel trecut și alegerile dietale îi dau însemnătate. m.

De Anul-Nou. *Maiestatea Sa Regele Carol al României cu ocaziunea Anului-Nou a dat următorul ordin de zi pentru armată:*

»Ostași! Astăzi începe un an nou. Ca întotdeauna Mă toloșesc de ace-

prilej spre a vă trimite călduroasele Mele felicitări.

»În cursul anului ce se sfârșește, ați urmat a dovedi Țării și Mie că jertfele făcute pentru armată nu sunt zadarnice și că sântefi pătrunși de mândra devisă »Onor și Patrie«, care strălucește în vârful steagurilor noastre.

»Am toată încrederea că iubita Mea armată se va silii și în viitor să atragă mulțumirea Mea și că va fi vrednică de înalta sa menire.

»Oficieri, suboficieri și soldați, vă urez, din adâncul inimii, ani mulți și fericiți.

»Dat în București, la 1 Ian. 1901.

Carol.

Reforma administrației. Am amintit, că guvernul va prezenta în sesiunea dietei actuale proiectul de lege despre reforma, respective simplificarea administrației. »Pol. Corr.« confirmă această știre, adăugând că o parte însemnată din proiect se referă la simplificarea manipulației de bani în comitate și comune.

Să se eșecute. În adunarea comitatului Sătmăr, ținută în 10 l. c., a venit în discuție adresa Săcuilor din Treiscaune, referitoare la cassarea, respective modificarea legii de naționalitate. Un singur Român a combătut-o, părintele Constantin Lucaciu, arătând, că legea de naționalitate nu trebuie cassată sau modificată, ci ar trebui să se eșecute odată.

FOITA.

Poesii populare.

Din Săcădate.

Culese de Maria Stanciu.

Arză-te focul de dor
Și pe tine bădișor,
M'ai învățet a iubi
De nu mă pot odihni

Bade, bădișorul meu,
Tot gândind bade la tine
N'a rămas inimă 'n mine,
Puținică ce-a rămas
Și-aceea de dor s'a ars.

Bade, dorul dela tine
Peste multe dealuri vine
Și nu-l poate oprî nime,

Nici Țigan cu dipla,
Nici Român cu fluiera
Numai eu cu inima.

Bădișo, de mi-'i uita
Tare rău te-oi blăstema:
Bădișo din capul tău
Meargă sângele părău
Pe vale și pe hăgău,
Și prin ocolășul meu
Stee când 'l-oi oprî eu
Cu cornu năfrămii mele,
Cu peteaua cea de jele;
Bădișo de mi-'i uita
Cu-atâta nu te-oiu lăsa,
Tot mai rău te-oi blăstema:
Când îi fi mai sănătos
Să nu iai un paiu de jos,
Când îi gândi că 'ți-e bine
Să vie popa la tine,
Să-ți cetească vangelia
Doară draou te va lua.
Bădișo de mi-'i uita
Cu-atâta nu te-oi lăsa,

Tot mai rău te-oi blăstema:
Din arat până 'n sēmănat
Să te 'ntoarcă neamu 'n pat,
Să-ți ajungă os pe os
Cioantele prin pat în jos,
Să-ți aduci bădișo-aminte
Că-i blăstēm de oare-unde,
Nu-i blăstēm dela măicuță
Că-i blăstēm dela mândruță,
Că o-ai fript la inimuță,
Nu-i blăstēm dela maica,
Că-i blăstēm dela mândra
Că 'i-ai fript inimuța.
Să-ți vie bădișo-aminte
Că sânt a mele cuvinte,
Să-ți vie bădișo 'n gând
Că pe mine m'ai avut.

Dorule, doruț de lume
Nu te mai lega de mine,
Dorule, durere rea
Eși dela inima mea,
Că-i destul de șese zile
De când strici inima-'n mine,

Emigrările. Zilele aceste a apărut statistica emigrărilor din Ungaria pe luna Noemvrie a. tr. Conform acesteia în Noemvrie s'au dat 5082 de pasapoarte și cei-ce au cerut pasapoartele au avut 1678 de sofi de călătorie.

Totuși e fericită feară Ungaria, cu buna chiverniseală, ce o fac guvernanții nostri!

În contra imigrărilor. Congregațiunea comitatului Bereg a făcut un regulament pentru așezarea străinilor prin comune. Regulamentul, aprobat de ministrul de interne, a intrat în putere de lege la 1 Ianuarie. Conform acestui regulament autoritățile comunale pot să denege primirea în sînul comunei tuturor străinilor, cari nu vor dovedi, că au o avere de 4000 de coroane și pentru tot membrul de familie câte alte 800 de coroane. Pentru cei din feară suma e stabilită cu 2000 de cor.

Dispozițiile aceste ar trebui să le iee toate comitatele, ca să fim scutiți de năvălirea periculoasă a fiilor lui Moise și a altor venetici.

Lege despre corporațiunile de industriasi. În ministerul de comerț se pregătește un proiect de lege, pe baza căruia în sediul fiecărui oficiu industrial de gradul întâiu are să se formeze o corporațiune generală de industriasi. În această corporațiune generală e dator să între fiecare industriasi, ce locuiește pe teritoriul oficiului industrial. În privința proiectului și-au înaintat părerea mai multe camere de comerț și industrie și toate constată, că prin proiectul acesta se resolvă în mod norocos chestiunea corporațiunilor industriale, ce de atîta vreme se tot trăgănează.

Englezii și femeile Burilor.

În lupta pentru libertate ce o poartă Burii contra Englezilor, femeile bure au dat și dau dovezi mari de vitejie și de jertfire de sine. Nu numai, că multe din ele au luat pușca în mână și au luptat alături cu bărbații și copiii lor, dar' cele-ce le suferă femeile făcute pri-

soniere de Englezi întrece tot ce s'a întâmplat până acum în războaiele dintre popoarele civilizate. Jefuite, nemăncate de zile întregi au fost aduse multe dimpreună cu copiii lor la Port-Elisabeth. Călătoria la acest orașel, făcută fără nici un scut contra vremii și lipsite de cele trebuincioase pentru traiu, a fost îngreunată și mai mult prin mulțimea femeilor însărcinate și a celor bolnave de pojar, care pe aici e o boală foarte primejdioasă. Ajunse la locul hotărît nu li-s'a dat nici cel puțin corturi destule, în care să se poată adăposti. Colibile Cafrilor, în cari au fost îndesuite, sînt pline cu insecte și cloțani, mamele și copiii lor cei bolnavi șed pe pământul gol, arare-ori acoperit cu vre-un țol subțire. Nu e mirare, că zilnic se cetesc în gazetele de pe acolo anunțuri de moarte. Culmea barbariei e, că Englezii nu vor să le lase să șadă la neamurile lor, pe cari le au în partea aceea a locului.

Pe coloniști îi aduc în furie, pe lângă priveriștea aceasta, și povestirile femeilor despre cele-ce au avut să suferă în cele două republici dela soldații englezi. Acestia așteptau dela ele, ca să le servească ca un fel de trupe ajutoare contra propriilor lor bărbați. Englezii așteptau dela ele, ca să împedă apropierea Burilor de casele lor chiar și noaptea, căci altminterlea le aprindeau locuințele. Pe femeile dela orașe le trimiteau, ca să înduplece pe bărbații lor să lapede, armele. Mai toate refuzau să facă așa ceva sau dacă se și duceau la bărbați, îi îndemnau să lupte și mai departe, căci ele bucuros suferă ori-și-ce. Și câte n'au suferit și câte nu suferă aceste femei!

În Standerton au fost ținute timp de săptămîni întregi prizoniere în casele lor și nu puteau vorbi cu nimenea. Numai Dumineca le era iertat să meargă odată la biserică. În Heidelberg li-s'a confiscat toate mobilele din casă, până și mașina de cusut, pe cari aveau să le capete numai după-ce vor depune bărbații lor armele. Într'aceea bravii Englezi s'au apucat să vîndă lucrurile confiscate pe prețuri de nimic la Hotentoti, Cafri, așa că bietele femei n'o să-și mai vadă nici-cînd lucrurile lor. O altă măsură hunică mai e și aceea, că acestor

femei nu e iertat să vîndă nimenea ceva de ale mîncării, în scopul de a le sili prin foame, ca să înduplece pe bărbații lor să se lase de războiu.

Copiii născuți din astfel de mame sînt vrednici de ele. Unui Bur îi pușcaseră Englezii pe băiatul lui cel de 14 ani, care lupta alături cu tatăl seu. Un alt copil al lui de 12 ani veni la tatăl seu și zise: »Așa-i, tată, că acum mă lași și pe mine să lupt contra Englezilor, căci am acum pușca fratelui meu?»

Și pe un astfel de popor, la care bărbați, femei și copii luptă pentru limbă, lege și libertate, mai trag Englezii să-l supună cu soldații lor plătiți? Nu le va succede nici-odată.

Invențiunile veacului trecut.

Dintre marile invențiuni (născociri) sînt multe opera veacului al XIX-lea. În veacurile precedente s'au făcut însă deja încercări în privința multora din ele.

Astfel în 1615 Mont de Cons descoperă puterea aburilor, ear' la 1688 Pa prin inventează prima mașină cu aburi. Watt face însemnata descoperire asupra folosului aburului în 1765; Miller la 1788 mină cu abur o barcă, făcînd 10 chilm. pe oră.

La anul 1809 se fac primele experiențe cu telegraful lui Sömmering, șapte ani mai târziu Roland pune în mișcare telegraful electric, cu electricitatea produsă prin frecare. Această invențiune a fost perfecționată la 1832 de Morse, în timpurile noastre de Huges.

La 1825 George Stephenson pune în mișcare primul tren.

În 1842 Nasmyth construiește și lansează primul vapor și după cinci ani se deschide navigație regulată cu vaporul spre America-de-nord.

Nu mai puțin importante sînt descoperirile chimice și medicale.

Astfel la 1800 Volta își publică descoperirile, la 1839 se descoperă ozonul, la 1868 Alfred Nobel inventează dinamita, la 1885 Pasteur descoperă leacul turbării, paralel cu care a venit mai târziu serul anti-difteric.

Și-i destul de șese ai
De cînd la inimă-mi stai

Decât doru și urît
Mai bine-n negru pămînt,
Decât dor și cu năcaz
Mai bin' pânza pe-obraz.
De avută sînt avută
Nici apa nu mă înecă,
De străină sînt străină
Nice apa nu mă mîna
Nu se-ndură-a mă mîna
Mă vede străină-așa

De-ai ști bade ce nu știi,
Nu te-ai răbda să nu vii,
C'ai venit o seară două
Și 'mi-ai rupt inima-n două.

Maică la inima mea
Este rit și-o fântănea,
Ritu-i făcut de urît,
Fântăna de năcaz mult.

Eu cu dor badea cu dor
Nu pot spune tuturor,

Două doruri într'un sat
Nu trebe mai mult bănat,
Două doruri într'un loc
Nu trebe mai mult foc,
Două doruri într'o țeară
Nu trebe mai mare pară.
Arză-te focul de dor
Și pe tine bădișor.

De-ar da D-zeu o ploaie
Dealurile să se moaie,
Să rămână numai molu
Cum am rămas eu cu doru.

Din Cetea.

Culese de Nicolae Muntean, juue.
De-ar avè dușmanii rînd,
M'ar face cenușă 'n vînt,
De-ar avè dușmanii modru
M'ar face cenușă 'n codru.

Cine nu ști ce-i slujitul
Poate săruta pămîntul,
Eu zău nu 'l-oiu săruta

Că 'mi acră inima
De furcoiul fînelui
De gura stăpînului,
De găleata fântăni,
Și de gura stăpîni.

Cine n'are dor pe lume
Să vină la mini anume,
Că eu am în lume dor
Le pot vinde tuturor,
Tuturor voinicilor.

Bade dorul dela tine
Peste multe dealuri vine,
Nu s'acață 'n porumbel
Pân' la mândra la cercei,
Nu s'acață 'n porumbele
Pân' la mândra la mărgele.

Dragu 'mi prunul cu prune
Și badea cu vorbe bune,
'Mi urît mărul cu mere
Și badea cu vorbe rele.

Cine drac a mai văzuț,
Grădină cu o cărare

Secolul trecut se pare însă a fi în mare parte acela al electricității. În afară de aplicațiile de telegraf, la 1819 Dersted în Copenhaga descoperă electro-magnetismul, la 1820 vin importante descoperiri ale lui Ampère, la 1838 Iacobi în Petersburg mină o barcă prin curent electric, în sfârșit la 1877 Edison inventează, prin aplicarea electricității, fonograful.

În același an A. Bell inventează telefonul, ear' Hugue microfonul. La 1881 se face la Berlin inaugurarea primei linii electrice de tren, la 1888 G. și C. Bell și Tainter inventează grafofonul. La 1891 Edison inventează cinematograful, cinci ani în urmă vine Röntgen cu razele X. În timpul ultim încercările telegrafiei fără sîrmă deasemenea dau rezultate îmbucurătoare.

Ce secrete ne păstrează veacul nou, nici... Falb nu ne-ar pute spune.

DIN LUME.

Isbânda Burilor.

Credem, că nu se află gazetă în Europa, care să nu fi luat în apărare pe poporul, care acum de un an și jumătate susține lupta pentru libertate și neatîrnare împotriva națiunii celei mai fără de inimă. Toți din toate părțile preamăresc vitejia Burilor și osândesc purtarea barbară a Englezilor și a generalului lor Kitchener. Dar', precum zice un mare gazetar francez într'o scrisoare trimisă tuturor ziarelor mai mari, pentru a sări într'ajutorul Burilor guvernele și statele nici-odată nu se simțesc îndemnate, ca să pășească la mijloc pentru cei mai mici, aibă ei ori și câtă dreptate, fie ei viteji ca și eroii din poveste. Nu, guvernele au alte griji și alte plăceri; de aceea e datoria *popoarelor* să facă tot ce le stă în putere, ca nici-odată dreptatea să nu fie călcată în picioare, și vitejia nerăsplătită.

Credem și noi, că sângele vărsat de poporul care nu-'și află păreche pe

Dragoste fără muștrare,
Grădină fără cărări
Dragoste fără muștrări.

Tot iubitu-'i cu dor mult,
Despărțitu-'i cu urît,
Tot iubitu-'i cu dor mare,
Despărțirea cu 'ntristare.

Măi bădiță busuioace
Vină dela ușă 'ncoace,
Să ne tragem noi seama
Din ce ne-a vint pricina,
Ori din prietenile mele,
Ori din dușmanele tale.

Bade până ne-am iubit
Dușmanele s'au slăbit,
Bade de când ne-am lăsat
Dujmanele s'o 'ngrășat,
Că cum te-au putut prosti
De te-ai lăsat de-a iubi,
Dacă acum bine-o fi
Trăește cu dușmanii.

pământ între eroi, va aduce în cele diu urmă roadele și rezultatele bune de toți dorite. Un an de se vor mai pute să se țină Buri, și Anglia va fi silită *de nevoie* să dea pace și libertate, celor-ce 'și-au știut-o scoate și apăra.

Groză mare domnește în capitala, Angliei, în Londra. Căci generalii cei iscusiți ai Burilor au tăiat mai toate drumurile de fer din Africa-sudică, așa că Kitchener numai dintr'o singură parte mai poate să mai primească arme și de mâncare de acasă. Kitchener 'și-a adunat de frică toată oastea răspândită până acum în două locuri, la orașele *Bloemfontein* și *Pretoria*.

Dintre luptele singuratice amintim că mai în urmă Buri au tăcut earăși *pradă un tren englez și că trupa engleză ce însoțea trenul a trebuit să se dea în mâna lor. La Kaalfontein au aruncat în aer o linie terată engleză.* — Invingătorul de mai înainte, lord *Roberts* e trist și de aceea s'a mulțumit de parada și sărbătorirea ce tocmai acum 'i-se pregătia.

'*Times*' e informat, că *Andreas Hofmayer*, la însărcinarea lui Kitchener a plecat la Pretoria, să capaciteze pe Buri, că continuarea luptei e zădarnică și că guvernul englez se poartă nobil, oferind Burilor *condiții de pace favorabile*.

In China.

Pace încă tot nu s'a făcut. *Cing* și *Li-Hung-Ciang* earăși au spus ambasadurilor europeni, că au subscris învoiala de pace Duminecă dimineața, dar... o altă chichiță, abia vor pute da în curând ambasadurilor învoiala iscălită de ei, de oare-ce, zic ei, e tare anevoios lucru ca ei să-'și procure pecetea (sigilul) împărătesc, căci pecetea asta numai la porunca împăratului (chinez) se poate de afară.

Așadară pacea e făcută pe hârtie, mai trebuie pusă pecetea. Până atunci Neamțul *Waldersee* taie și spânzură la Chinezii, ear' din partea lor Chinezii, se vestește, că ar fi omorît în Mongolia-centrală un episcop creștin, chiar în fața guvernatorului chinez. Într'alt loc creștinii au fost închiși în biserică și bisericeii 'i-s'a dat foc. În trei zile au fost uciși în felul ăsta ca la 2000 de creștini.

In Franca.

Luptă mare s'a încins în dieta țării între preoțimea catolică spriginită negreșit de Papa și între guvernul francez, din cauză că guvernul a venit cu o lege, prin care vrea să pună mâna pe toate averile congregațiilor preoțești, cari fac vre-o 1100 milioane de franci.

O știre mișcătoare a adus o gazetă muscălească, că în curând în Franca va căde republica și va veni earăși un împărat sau dictator militar, care va fi mai rășboinic. E teamă că în chipul acesta Francezii vor porni earăși, ca de atâtea-ori mai înainte, o mișcare mare, care să zgudue Europa toată.

La Berlin.

În capitala împărăției germane se vor face mari sărbări în 18 Ianuarie a

acesta, când se implinesc 200 de ani dela înființarea regatului prusian. Vor merge atunci la Berlin reprezentanții tuturor statelor, între cari și moștenitorul nostru de tron *Francisc Ferdinand*.

Rusia.

Țarul a numit ca ministru al afacerilor de afară, pe contele *Wladimir Lamsdorf*. Cel dintău, care 'l-a felicitat, a fost ministrul de externe al Franței. Depeșele, ce s'au schimbat între Paris și Petersburg, sînt o nouă dovadă despre *prietenia și legătura puternică încheiată încă la 1891 între cele două popoare*, cu toate-că tocmai acum câteva zile au svonit, că legătura asta ar mai fi slăbit.

Atentat contra lui Milan.

În urma unei recercări a poliției vieneze, în București s'au deținut 18 oameni, bănuți cu plănuirea asasinării exregelui Milan. Unii dintre deținuți au fost deja eliberați.

Știri mărunte.

— Ziarele din *Kopenhaga* scriu, că regele *Cristian* al Danemarcei, urându-se de lupta dintre partide, are de gând să abdică de tron.

— *Politica lui Rampolla*. Din Roma se anunță lui, *N. Fr. Pr.*, că în cercurile clericale de acolo s'a răspândit vestea, că *Rampolla* va abdice din postul seu de secretar papal, din cauza atitudinii dușmănoase a guvernului francez față de congregațiile catolice din Franca.

— *Scușcina sârbească* a fost deschisă în *Niș*. În mesajul de tron regele *Alexandru* accentuează indeosebi logăturile de prietenie și rudenie între *Sârbi și Ruși*, condamnă pe guvernul trecut, care s'a încercat să înșele în mod loial pe domnitorul și țeara să o aducă într'o rușinoasă anarhie și speră, că după-ce *Milan* a părăsit cu totul țeara, *Serbia* va tinde spre un mei bun viitor.

În *Bulgaria* alegerile pentru *Sobranie* au fost fixate la 11 Februarie st. v, Foile bulgare anunță, că ministrul de externe și de comerț 'și-au dat abdicerea lui *Ivanciov*, ministru-preșident.

SCRISORI.

Un răspuns.

În nrul din 3/16 Decemvrie 1900 al 'Foi Poporului' se aduc la cunoștință on. public mai multe lucruri din comuna Armeni, și anume: despre starea bisericeii, despre o fundație, precum și neînțelegerile iscate din cauza aruncului făcut asupra credincioșilor pentru scopul marelui de a ridica o biserică nouă în locul celei vechi. La aceasta răspundem următoarele:

Adevărat că s'a pus în vedere ridicarea unei biserice, la care am și alergat cu obolul nostru, bine știind că biserică e casa lui Dumnezeu, mângăierea sufletului, și apoi se mai zice, că 'cine nu are biserică de mamă, nu va pute avè pe D-zeu de tată'. Așa și este, în aceasta credem și cătră aceasta și tindem cu toții.

Dar' să revenim la obiect, să revenim la art. lui x. y. și să ne plângem și noi soarta on. public, că după-cum s'a apăsât pe acea hârtie, o parte mare dintre noi sîntem dați on. public, ca pe-deci întru ajungerea scopului măreț. Se zice acolo: »Când cu încassarea praznicului vre-o 4—5 inși și cu ei încă 30 indivizi s'au ridicat contra taxei hotărîte de comitet și 'și-au făcut singuri fundație«. Ei! dar' cauza n'o spune x. y. Oare au fost necesitate a cere ordinul preturei și fără de 4 gendarmi pe altă cale nu s'a putut scoate acel arunc?

Noi ne-am luat refugiul la I. P. S. stăpânul nostru, la care spunându-i toate lucrurile, no-a și mângăiat cu un rezultat mulțumitor. Sosind acasă aflăm femeii plângând, copii înfricoșați de săbiile gendarmilor, ear' coșurile golite, ear' pe cari erau lăcate, acestea rupte, coșere slobozite și cucuruzul jos în tină. Că la a cui poruncă a venit această pacoste, o să vedem mai în jos. Zice x. y. că sinodul a lăsat facerea aruncului la buna chibzuială a comitetului parochial. Aici răspundem, că comitetul a fost o singură persoană, și adevărat preș comitetului M. Opriș, căci unde vorbește, fie bine, fie rău, nu-i nime mai cuminte decât dumnialui. Când aruncul a fost cetit în biserică, aproape întreg poporul a reflectat, că e prea mare pentru noi, să fie ceva mai puțin. Nu, musai! răspunde presidentul com. și iute dă lucrurile spre aprobare, ear' după aprobare ne amenință cu fel și fel de lucruri neomenoase. Dar' mai la urmă zice, că putem lua pildă dela o persoană singură! Frumoasă pildă, că de când a ajuns președintele com. sub absolutismu-i despotice ne-a dismembrat, dar' și dînsul putem zice că a rămas singur cu conducerea în mână, dimpreună cu câțiva, cari poate sînt în punga dumaialui; acela joacă cum le cântă, pe când majoritatea poporului privește ca după o bătălie, care a lăsat totul în ruine. Și cum se nu-l privească, când ved că după-ce 'l-au făcut bogat, își bate joc de bieții de ei. 'L-am făcut domn, și acum eu dispreț privește asupra noastră a tuturor, numai calici și prăpădiți sîntem înaintea dumnialui.

Serman popor, tu asuzi din răsăritul luceafărului până noaptea, când nu mai vezi, seara cazî de obosit fără a mai cina cel puțin, pe toți îi ții în spațele tale, îți vinzi mēdua în soarele arzător pentru un preț de nimic, ear' când e să-ți implinești toate contribuțiunile, tot mai rămâi dator. Da, mult sîntem și am fost datori dlui președinte, care a dăruit 100 florini pe seama bisericeii, ceea-ce a și putut, căci a avut de unde, dela noi însă se se mulțumească și cu banul veduvei, după-cum zice Sfânta Scriptură. Am dat cât am putut și pe rind în tot anul, dacă după stare nu ne primia, atunci a trebuit să facem 50 persoane o fundație mai mică și în urmă vom arēta și noi un spor destul de frumos, numai nu prin forța baionetelor.

Mai departe zice dl M. Opriș, că se jertfește foarte mult materialicește pentru biserică. Da, se jertfește, astfel când cu ocasiunea facerii rațiocinilor în anii trecuți, comisarului incredințat cu face-

rea rațiocinilor pentru 4—5 zile 'i-a plătit o sumă de peste 30 florini întreținere, ear' d-nialui deasemenea 'și-a luat 1 fl. la zi. Asta însemnează jertfă și interesare. Când se ceară și învățătorul, lui nu 'i-a mai dat sub pretest, că el n'a muncit, cu toate-că și el a fost de față în tot decursul lucrului. Unde e jertfa? Da, acum a jertfit 100 fl. pentru biserică, dar' și din aceia 40 fl. 'i-a căpētat dela biserică, pe lângă cari a mai pus încă; noi înțelegem sub jertfă de tot altceva și nu cum înțelege d-nialui și în urmă strigă-n gura mare lumii, că noi nu-l înțelegem. Va fi! Noi am făcut până acum peste 2000 fl. la biserică, fără nici un venit, necertați, nebatjocoriți de nime, acum ne face de ris la lume, că sîntem slabi. A jucat dl Opriș pe călărețul nedeprins, care duce și calul și călărețul în prăpastie. Așa am ajuns noi, și d-nialui stă deoparte, noi de alta mahniti.

Nu așa dintr'una, nu cu amenințări neomenoase se conduce un popor blând nevinovat, ci cu alt tact, cu alte vorbe.

»Nu-i tot aūr ce scilipește«. Așa foarte mulți se înșeală în persoana dlui Opriș, cari nu-l cunoasc mai deaproape. Domnului învățător încă îi recomandăm să fie sfătuitorul și apărătorul acelora cari îl plătesc din sudoarea lor, nu unealta altuia. **Mai mulți poporeni.**

APELUL „LIGEI“

Ideea, care a dat ființă »Ligei« pentru unitatea culturală a tuturor Românilor, este cunoscută tuturor Românilor, căci toți aveam conștiință, că numai prin armonica desvoltare a energiilor noastre naționale, îndreptate spre o ființă unică în viitor, va pute românia să se mântue de primejdia unei treptate mistuirii în alte neamuri.

Ideea unității neamului românesc nu-i o născocire a veacului trecut, în care par'că înfiorat de suflarea pustitorului cosmopolitism, naționalismul se proclamă ca o dogmă politică de stat, pretutindenea ideea unității neamului a circulat neîntrerupt prin mai multe veacuri, ca o lumină vie, până la noi.

Marii nostri cronicari o însemnau anume, scriitorii nostri religioși o predicau anume, vovezii nostri cei mai viței o urmăreau și ei anume.

Cu toate acestea înființatorii »Ligei« noastre culturale n'au avut în vedere nici un scop imediat politic cu tendențe ofensive, spre cucerire sau revendicare de hotare geografice nicăiri, ci interese curat etnice, îndreptate privirilor tuturor Românilor către același far înălțat deasupra valurilor vremii: românismul.

Căci dacă întâmplările și împrejurările ne-au risipit dela Marea-Adriatică până la Nistru și dela Tisa până la Pind sub felurite cărmuirii și felurite înrîuriri, cel puțin inima noastră se bată pe același tact natural — ca o mângăiere pentru-ce nu ne este iertat să avem, și ca o speranță în visuri de mărire, în indemnuri la fapte generoase.

Și cine oare ne-ar lua în nume de rău iubirea noastră de neam, lupta legală pe față, onestă, cu puteri unite pentru păstrarea moștenirii noastre naționale, pentru înmulțirea avutului nostru sufletesc — adevărat limba, datinile, istoria, nisuițele spre un viitor mai strălucit — printr'o »Ligă culturală«?

Care alt popor nu face sau n'au făcut același lucru? Vecinii nostri de toate părțile ne imbie, prin esemplu

lor, să ne îngrijim de ai nostri, precum ei poartă grija de ai lor.

Aceasta au și înțeles-o întemeietorii »Ligei«, acum 10 ani, când infipseră pe vârful Carpaților steagul ei, spre a fi văzut de toată gîntea românească.

Aceasta a înțeles-o și românimea, când o primî cu cel mai cald entusiasm, ca o solie tocmai dela Traian împēratul sosind...

Din nefericire, însă, o piază rea par'că fusese la urzirea grandioasei întocmiri.

Împrejurări, asupra cărora nu mai vrem să stăruim acum, rēciră nobilul avēnt.

Totuși fu numai o incetinire a mișcării, nu incetarea ei desevirșită, nu moartea »Ligei«.

»Liga pentru unitatea culturală a tuturor Românilor«, eat-o, astăzi, restaurată.

În jurul ei s'a adunat din nou elementele cele mai sănētoase, bărbați vrednici de increderea cea mai deplină, căci sînt hotărîți a nu se da în laturi dela ori-ce jertfă pentru ajungerea idealului național.

În numele, dar', al idealului acestuia sfânt, facem apel la toți Românii să îmbrățișeze earăși cauza românismului cu bucuria și devotamentul de odinioară.

Să alerge mic și mare la altarul unității culturale, inaugurând secolul al 20 lea prin luarea românismului naționalist drept călăuză a fericirii lor pe pământ.

Comitetul secțiunii »Ligei culturale« din București.

Convocare.

Comitetul central al »Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român«, în urma noiei arondări a despărțimintelor, »Asociațiunea« a aflat cu cale înființarea unui nou despărțimēt cu sediul în Mercurea.

Acest despărțimēt are să se estindă asupra comunelor din cercul administrativ Mercurea, afară de comunele: Amnaș și Topârcea și din cercul administrativ Sângătin (comitatul Albei-inferioare) afară de comunele: Cut, Alămori și Armeni. Cu conducerea constituirii numitului despărțimēt, comitetul central al »Asociațiunii« a delegat pe subscrisul. În urma acestei însărcinări, subscrisul convoc prin aceasta adunarea constituantă a nou înființânduului despărțimēt pe ziua de Luni, în 8/21 Ianuarie 1901, 12 ore a. am., în sala școlii române de aici, la care adunare sînt invitați a participa toți aceia din cercurile susnumite, cari se interesează de înaintarea în cultură a poporului român, îndeosebi însă invit pe onorații preoți și învățători.

Mercurea, 29 Decemvrie v. 1900.

Delegatul comitetului central:

I. Droc, protopop.

P. T. Domnii membri ai comitetului cercual din despărțimētul Abrud-Câmpeni al »Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român« se invită a participa la ședința ce se va ține în 21 Ianuarie n. 1901, la 3 ore p. m., în localul »Aurariei« din Abrud.

Câmpeni, 12 Ianuarie 1901.

Dr. Basiliu Preda,
direct. președ.

Demetriu Goia,
notar.

Monumentul lui George Candrea.

Dacă vre-un călător român se va abate prin *Graz*, frumoasa capitală a Stiriei, în marele cimiter al oraşului va afla nu peste mult un frumos monument, cu inscripție românească.

Ilustrația noastră ne înfățișează acest monument. Este monumentul vrednicului și mult regretatului nostru compatriot, *George Candrea*.

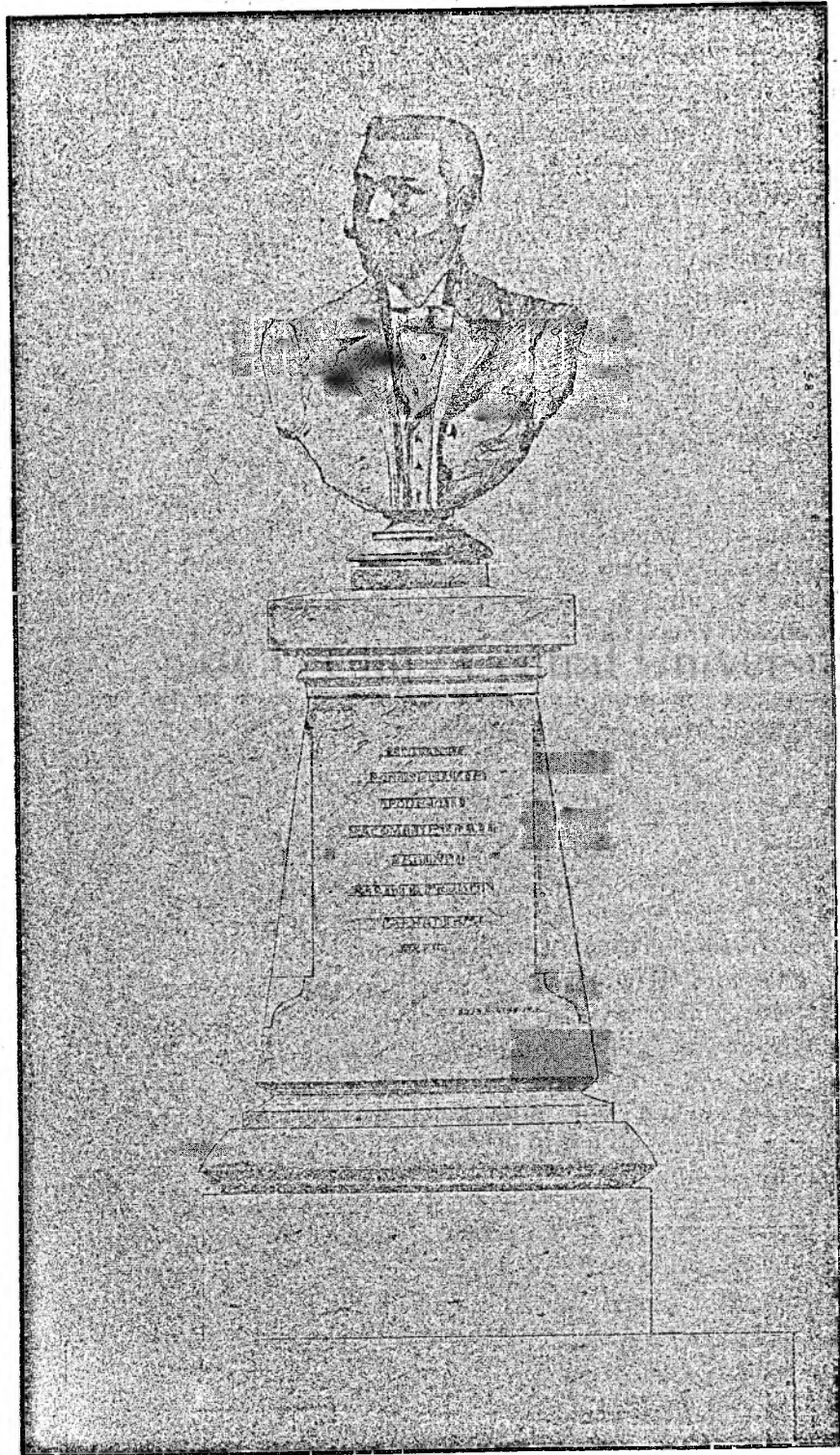
El a răposat departe de noi, și în pământ străin îi odihnesc osămintele, dar' recunoștința românească s'a îngrijit, ca mormântul să nu-i rămână fără semn...

Acordându-i-se în urma meritelor sale un stipendiu, Candrea a făcut studii universitare în Viena, Graz și Strassburg, unde obținut gradul de Dr. în filosofie la 1894.

Întors în patrie se ocupă cu publicistica, devenind directorul ziarului »*Dreptatea*« din Timișoara.

Nu peste mult însă trecu în România, ear' în absență, în urma unui proces de presă fu condamnat de tribunalele ungurești la doi ani închisoare.

În România îmbrățișă cariera de profesor, câștigându-și în curând simpatia tuturor prin vastele sale cunoștințe, prin modestia și înaltele sale sentimente românești.

Cu toții știm cine a fost *George Candrea*. Fiu de Moț, s'a născut la 1862 în Neagra din Munții-Apuseni. După absolvirea studiilor teologice a fost învățător în Câmpeni. Înzestrat cu frumoase cunoștințe și cu iubire mare față de poporul român, în timpul cât a stat ca învățător, a adunat un tesaur de date lingvistice, geografice, etnografice etc. asupra locuitorilor din Munții-Apuseni și pe baza acestor date și în colaborare cu domnul *Teofil Frâncu* din București a publicat: *Rotacismul la Moși și Istrieni* (1886) și *Românii din Munții-Apuseni* (1888), două opuri de valoare mare în literatura noastră etnografică.

Nu i-a fost dat însă lui *Candrea* să lucreze mult timp pe terenul cultivei și științei române, căci nemiloasa moarte i-a curmat firul vieții, în floarea vârstei, în etate de 37 de ani.

În vara anului 1899, *Candrea* făcu o călătorie cu câțiva prietini prin Austria și în *Graz* murî repentin, la 7 August.

Prietinii și stimătorii lui au deschis o subscripție publică, din care i-se face monumentul, a cărui ilustrație o dăm azi. Monumentul va fi lucrat de distinsul nostru sculptor *C. Bălăcescu*, în atelierul seu din Milano și va fi desvilit în *Graz*, la 23 Aprilie 1901, la S. George, cu o frumoasă sărbare.

De aceasta a fost vrednic bunul și nobilul Român, *George Candrea*. (m.)

PARTEA ECONOMICĂ.

Industria de casă pentru bărbați.

(Urmare și fine).

Ca să văză și economii noștri, cum ar trebui să urmeze în privința industriei de casă, lăsăm să urmeze aci istorioara unui om sărac, după un scriitor vestit cu numele *Zschocke*:

— »Un bătrân cu numele *Toma* a fost cerșitor, de oare-ce pe timpul serviciului militar și-a pierdut piciorul drept. Cu câțiva ani înainte de aceasta cerșea din sat în sat, ear' acum e om avut și duce o viață liniștită....

»În o zi de vară, bătrânul *Toma* era la câmp, unde-și împărțea pâinea cerșită între copiii sei. — »Copiilor! grai între acestea, — voi sînteți acum mari, puteți să vă câștigați pâinea de toate zilele, numai să nu cerșiți, pentru-că pâinea cerșită e pâine amară. — Tu *Petre* ești acum de 14 ani, ai ochi buni, caută-ți dară ceva de lucru. Tu *Gheorghe* ești tare și vînjos, mergi și-ți câștigă și tu ceva. Tu *Ștefane* ce e drept, ești numai de 11 ani, însă ai picioare bune și poți să-ți câștigi și tu pâinea de toate zilele.

La aceasta grăiră cu uimire toți trei: — »Ce cugeți, dulce părinte, unde și cum să ne câștigăm noi pâinea de toate zilele fără cerșire? — Bătrânul le răspunse: »Adevărat, că noi nu avem nici casă, nici moșie, nici grădină, nici păduri; însă vedeți câte lucruri se află prin câmpuri, păduri ș. a. cari nu-s proprietatea nimănui, și nimănui nu-i trebuie. Din acestea puteți face bani. Aceasta o știu foarte puțini oameni, însă eu vă voi învăța la toate. Însă vă fac atenți, ca banii câștigați să nu-i cheltuiți pe beaură sau alte nimicuri, ci să-i păstrați cu înțelepciune. Destul, dacă la început veți câștiga atîta, cu cât să puteți trăi și pe lângă aceea să puneți câte 2 groșițe (8 fileri) deoparte în toată ziua. Astfel veți câștiga fiecare pe an câte 28 coroane. Cât puteți să câștigați așa în decurs de 10 ani, poate să socotească fiecare din voi.

După acestea a condus bătrânul *Toma* pe cei trei fii ai sei la câmp, de aci prin sate și la oraș. Pe cale a cules cu ei tot felul de oase și coarne aruncate. Acestea le-au vîndut apoi la strugari, cari știu pregăti din ele tot felul de unelte deosebite.

Au adunat toate bucățile de glajă, pe cari le-au vîndut apoi glăjarului. Vara au cules poame din pădure, fragi, smeură și tot felul de ierburi vindecătoare. Au mai cules pîr de vite, lâna ce rămâne acățată de spini, și după-ce au adunat o cantitate mai mare, au mers la oraș și le-au vîndut. Au mai adunat cenușă, pe care au vîndut o săpunariului, zdrențe, pe cari le-au vîndut Jidanului, cu un cuvînt nimic nu le-au scăpat din vedere, ci au mai cules chiar și penele pierdute de galițe, precum și toate obiectele, din cari au cugetat, că pot să câștige câțiva bani. Toate acestea s'au adunat pe încetul, însă cu timp — toțuși s'au adunat.

Mai bine le mergea însă toamna. Atunci culegeau tot felul de poame pă-

durețe, din cari găteau must și oțet, culegeau măceșe, pe cari le vindeau apotecarului, după aceea tot felul de semințe. Ei mai culegeau și căstanele sălbatice. Acestea le măcinau și făina bună de cleiu o vindeau măsarilor și legătorilor de cărți. Dacă nu au avut alt lucru, după timpul ploios au cules tot felul de bureți buni de mâncat, pe cari 'i-au vândut, sau mușchi din pădure, pe care 'i-au curățit și uscat, și astfel 'i-au vândut neguțetilor. Iarna făceau mături, împleteau coșerci de nuiete și scaune de paie. La toate acestea 'i-au învățat bătrânul Toma.

Destul atâta, că căsulia bătrânului Toma nu peste mult a sămănat cu o oficină (boltă), unde putea să afle omul tot felul de lucruri de vânzare. Cu cumpărătorii erau cunoscuți, — știau fiecare, de ce are lipsă. Pe lângă aceasta copiii încă din zi în zi erau tot mai îndemânați.

După decurgerea unui an a socotit bătrânul suma adunată de fiecare copil. Din această socoteală a aflat, că copiii au adunat mai mult decât 2 groșițe pe zi, pentru-că în ziua de socoteală a aflat în punga unui băiat 59 coroane 16 bani, în alta 68 cor. 10 bani, ear' în a treia 70 cor. 74 bani.

Bătrânul Toma în ziua a doua a și dat banii în camătă cu 6%. Copiii se bucurau foarte, de oare-ce ei nu mai vëzuseră nici-odată o grămadă așa mare de bani. Ce e drept au trăit simplu, însă pânea câștigată cu sudoarea și oste-neala lor proprie le-a căzut bine.

În anul următor le-a mers și mai bine, de oare-ce copiii au rămas tot așa de sirguincioși. Bătrânul Toma nu a mai cerșit, ci a șezut acasă și a vândut, pentru-că el știa mai bine, cine, de ce are lipsă. După patru ani aveau depuși la neguțetor chiar 1200 coroane.

Într'acestea copiii au crescut și s'au făcut feciori. Acum însă s'au iscat între ei și cearta continuă. Câte-odată cutarele lucra foarte puțin, altul vindea prea ieftin, al treilea mai bea câte odată câte un păhar de vin mai mult, ear' acestea dădeau ansă la ceartă neîntreruptă.

Fiindcă bătrânul Toma nu putea să suferă cearta și neînțelegerile acestea,

le grăi copilor astfel: Copiilor! am hotărît să vă dau fiecare o parte din voi câte 200 coroane și fiindcă nu puteți încăpea la olaltă, mergeți în lumea largă și lucrați fiecare pe seama voastră. Ceialaltii bani rămân și de aci înainte la neguțetor, pentru-ca în cas de lipsă să avem la ce ne întinde; până atunci însă camăta se va adăge la capital.

Atunci copiii strinseră mâna bătrânului și grăiră astfel: »Dumnezeu cu tine tată!« — Petru a plecat cătră răsărit, Gheorghe cătră apus, ear' Ștefan cătră mează-zi....

E de prisos, credem să mai spunem, că când s'au reîntors, toți s'au reîntors oameni bogați și au aflat pe tatăl lor în viață, care se susținea din camăta banilor rămași, ba și aceia au mai crescut, încât, când 'i-au scos dela neguțetor a fost o sumă de 2000 coroane.

— În privința industriei de casă, economii nostri ar putea lua pildă și dela soțiile lor, cari deși cătu-'i vara de lungă trebuie să lucre la câmp alături cu ei, ba une-ori poate chiar și mai mult: la sapă, la secere, la fân și altele, totuși îndată-ce vine toamna și iarna cu nopțile cele lungi, se apucă de torsul lânii, al cânepii și al inului, din cari pregătesc vestmintele de lipsă pentru toți căsenii, ba unele mai pregătesc chiar și de vânzare.

Să urmărim dar' și noi pe unde cer interesele și ne iartă împrejurările pilda soțiilor noastre și alte sfaturi bune și la sfârșitul anului vom vedea, că și pe calea aceasta vom mai putea câștiga câte ceva, pentru a întâmpina unele cheltueli mai mărunte, pentru trebuințele casnice.

Ioan Georgesen.

Îngrășarea găștelor.

Eată cum se practică la Strasburg îngrășarea găștelor: Găștele sunt închise fiecare în câte o colivie (coteț), înaintea cotețului se pune un mic sghiab, în care se pune apă și de mâncare, găluște făcute din făină de porumb, de orz fiert în lapte sau în apă curată, și se mai îndoapă de 2 ori pe

zi, dimineața și seara, cu boabe de porumb cari stau muiate în apă sărată 25 ciasuri, și numai după aceea se întrebuițează la îndopatul găștelor. Câte odată li-se dă găștelor să înghițe și câte un grăunte (căfel) de usturoiu, care ajută ca mistuirea boabelor de porumb să se facă mai repede.

După fiecare îndopare, se lasă găștele libere vre-o câteva minute în odaie, în care se îngrășă și după aceea se închid în cotețele lor.

După 20-25 de zile de îngrășare se dă găștelor dimineața și seara, după ce s'a îndopat, câte o jumătate de linguriță ulei scos din sămânța de bumbac.

Pentru a înlesni mistuirea sămânțelor în pipotă, se pune în apa care beau, năsip și praf de cărbune.

După 5-6 săptămâni sunt pe deplin îngrășate, ficatul destul de mare că poate să împedecă intrarea aerului în plămâni, încât găștele ar putea să moară din lipsa aerului. De aceea în acest cas, găștele trebuie bine supra-veghiate, ca să nu moară, dacă cineva ar dori să mai urmeze și mai departe cu îngrășarea. În orașul Tulusa, îngrășatul găștelor ține 4-5 săptămâni, și în un coteț se țin 2 găște, ear' odaie, în care sunt făcute cotețele, are o căldură potrivită și este puțin umedă și întunecoasă. Lumină în odaie este numai atunci, când găștele se îndoapă. Ca hrană se dă găștelor porumb alb, fără ca boabele să fie zdrobite și mai totdeauna înmuiate în apă. Porumbul se dă de două-ori pe zi, prin ajutorul unei țeve de metal, din care se împinge porumbul în gușe prin ajutorul unei vergi sau bastonaș. După-ce țevea s'a golit de porumb, se toarnă apă, ca alunecarea porumbului în gușă să se facă mai ușor, și în același timp pentru a ușura mistuirea și îngrășarea.

Ori care din aceste metode de îngrășare am voi să adoptăm și noi, nu poate să fie decât în folosul crescătorilor nostri de găște, cu care mulți din sătenii nostri au început a face comerț. Gâsca, care se crește la sate cu multă înlesnire, chiar dacă lipsește apa, ar trebui să aibă o îngrijire mai mare, fiindcă chiar dacă ar lipsi în apropierea sate-

Cursa diavolului.

De Ioan Bochiș, preot,

(Urmare și fine).

D-zeu într'atâta îl prețuește pe om, întru cât omul nu face stricăciune nici în trup, nici în suflet, nici în averea deaproapelui. Și Dumnezeu urește toată jertfa, toată fapta bună, până nu reîntorci paguba deaproapelui tău, fie aceea în avere, ori în numele lui cel bun, și până umbli pe calea aceasta diavolul e voios, e liniștit știindu-te în cursa lui.

Și Doamne cățisunt în această cursă, sau nu strigă lumea în gura mare, că astăzi înșelătorii, furii, amăgitorii, defraudătorii și uzurarii duc lume albă? În vechime a fost o lege, că dacă 'l-a prins pe cineva cu înșelăciune sau furt 'i-a tăiat o urechie, de 'l-a prins a doua-ora 'i-a tăiat și cealaltă ureche; să existe și astăzi legea aceea, căți oameni nu ai vedea cu o ureche, sau și mai mulți fără nici una.

Pe câți nu-'i prinde diavolul în cursa lui chiar și prin procese, unde părțile părte, nu să sfiese a face și jurămintele false numai să ajungă la averi. — Cine 'și-ar putea și închipui că un dirigător de curte, un oficial de stat sau de oraș cu plată mică în scurtă vreme să ajungă om avut pe cale dreaptă? dacă nu ar înșela și fura. — De aceea ne-a legat Dumnezeu așa tare de suflet porunca a șeptea.

Blăstămul lui Dumnezeu îl ajunge pe tot înșelătorul, furul și uzurarul. — Nu-'i liniștit sufletul acelu om. Neîncetat îl muștră conștiința — deși nu să arată — care în el strigă: »Ești păcătos înaintea lui Dumnezeu și a oamenilor, ești avut, ești domn mare, dar' ești fur«. Tot ce ai nu-'i câștigat pe cale dreaptă, fără cu înșelăciune. Toată îmbucătura ce o bagi în gură strigă: »Aceasta îmbucătură e cărmooagea celor înșelați, tu te saturi, ei flămânzesc«. — Și căți-'sîn lume, că nici nu bagă în seamă

aceste muștrări, pentru-că 'și-au perdut și credința și omenia. La mulți li-s'au înpietrit înima întru atâta, căt nici în oara morți nu voesc a-'și cunoaște păcatul. Mai sunt pilde destule, că atari mulți au lăsat, că când vor muri să li-să pună și banii cu ei în cosciug. Mai au fost și de aceia cari vëzând, că li-să apropie moartea, au început a înghiți banii până s'au înecat și așa au murit.

Stă scris despre o cerșitoare, că înainte de moarte numai o singură dorire a avut, adică, ca cărjea pe care s'a răzimat în viață — după-ce altul și așa nu o poate folosi — să 'i-să pună cu ea în cosciug. Moare baba și când voiesc a-'i pune cărjea lângă ea, 'li-s'a părut prea grea, și rupând cărja în două, năvălesc afară din ea galbinii. Bani cerșiți în viață 'i-a schimbat baba sgârșită în galbini. Aceasta e moarte rușinoasă!

Pe banii câștigați cu nedreptul blăstămul lui D-zeu zace. Sau nu ați auzit

lor vre-un curs de apă ele se mulțumesc și cu apa pusă într'un sghiab de lemn sau de peatră, numai iarbă să aibă indestulă.

Se știe, că în jurul celor mai multe sate se găsește pentru găște iarbă indestulă, și chiar prin ograda satului. Când găștele tinere (bobocii) cresc în libertate, ele cresc mai repede decât în cazul când s'ar ține închise într'o mică curte lipsită cu totul de vegetațiune.

Când găștele au iarbă destulă, nu mai au trebuință să li-se mai dea grăunțe sau altfel de mâncare. Chiar iarna s'a văzut, când locul nu este acoperit de zăpadă, cum găștele lasă la o parte boabele de porumb și aleargă a aduna cu ciocul lor puternic iarba uscată de pe locurile din apropierea comunei.

Acest lucru ne dă a înțelege, că găștele se întrețin mai ușor decât alte paseri de curte, și la ori-ce schimbare atmosferică ele sânt mai răbdătoare, din cauza fulgilor celor deși ce le acoperă corpul lor, fulgi cari sânt atât de mult căutați în comerț.

La noi, acei cari se ocupă mai mult cu îngrășarea găștelor sânt Ovreii; ceilalți locuitori ai țării mai puțin, sau foarte puțini, și se mulțumesc așa după-cum găsesc găștele în țirg când le cumpără. Modul cum Ovreii îngrășe găștele nu este de loc practic, de oare-ce ei în același loc țin închise mai multe găște, rare-ori le curăță cotețul, și nici-odată nu le pun vre-un așternut de paie sau de năsip. De aceea și găștele când le duc la tăiere, se ved pline de murdărie, care are influență chiar și asupra calității cărnii. Ovreii îngrășă găștele pentru carnea, untura și ficatul lor. Carnea, de multe-ori o afumă și o preface într'un fel de șuncă, care este destul de scumpă; același lucru îl fac ei și cu ficatul.

Dacă gășca ne dă atâtea produse indestulitoare în raport cu cheltuiala ce se face pentru creșterea și îngrășarea ei, ar trebui ca îngrășarea să se facă în mod mai omenos, ear' nu așa după-cum se face la noi. **S. V. Moga.**

Semnele după cari cunoaștem în care parte a piciorului stă boala ce produce schiopatul.

Văzând că un cal schioapătă, și observând de ce picior schioapătă, să vedem de ce schioapătă.

Afară de casurile când piciorul schiop are o rană, o umflătură, o fractură, etc., stări cari ne isbesc vederea, nu este totdeauna ușor a spune de unde și de ce schioapătă un cal.

Preste tot trebuie știut, că mai de multe ori calul schioapătă de jos din copită, decât din celelalte părți ale piciorului. În această privință un învățat francez numit *Lefosse*, a zis încă de mult că: dintr'o 100 de cai schiopi 99 din ei schioapătă din copită.

Această zicătoare, dacă ea nu este cu totul esactă în practică, cel puțin în țara noastră, nu mai puțin ne dă a înțelege că de multe ori pricinile schiopăturii stau în copită, și că prin urmare, la un picior schiop, trebuie să nu perdem nici odată din vedere copita.

De regulă când calul schioapătă din copită el se sprijină pe piciorul bolnav cu multă sfială, adesea numai pe vârful unghiei. El va schiopăta mai rău pe un drum tare, împetrit sau pavat, decât pe pământul moale. Când cauza schiopăturii nu stă în copită, ci în alte părți ale piciorului, de obicei animalul se sprijină pe toată talpa, însă el nu întinde indestul piciorul, aducându-l puțin în afară mai ales dacă sediul răului este la încheietura umărului eu spata.

Să ne inchipuim că, cu toate cercetările ce facem piciorului bolnav, calul fiind în mers, nu putem a ne hotări asupra părții de unde el schioapătă, atunci urmează a examina cu deamănuntul regiune cu regiune, toate părțile piciorului schiop.

De fapt, acest examen este bine a se face în totdeauna, pentru a fi feriți de greșeli în localizarea boalei, pentru a nu spune că animalul schioapătă de la spată, atunci când în realitate buba lui ar fi în copită.

Examenul se va începe în totdeauna cu copita.

Irimia Popescu,
Medic veterinar.

Raportul general

al comitetului central

al „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiiului“,
pe anul 1899.

Onorată adunare generală!

Al doilea period statutar de șese ani din viața »Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiiu«, încheiat cu sfârșitul anului trecut 1899, o reprimă asupra lucrărilor puse de noi la cale și asupra rezultatelor obținute în cesti 12 ani trecuți, credem a nu fi fără de folos.

Cum Reuniunea noastră, după natura ei, este o instituțiune cu menirea de a lucra la deservirea tuturor ramurilor agriculturii și îndeosebi la îmbunătățirea materială a agriculturii — de prima noastră datorință am crezut ar fi venirea în contact cât mai imediat și cât mai adese-ori cu clasele agricole. La cunoașterea neajunsurilor în purtarea economiei și la folosirea remediilor potrivite, numai pe această cale se poate ajunge cu mai multă ușurință.

Acestea considerante ne-au determinat la ținerea așa „ziselor întruniri agricole“, la care mai întotdeauna participă economii din câte un întreg ținut.

Astfel de întruniri am ținut în anul 1888 — anul activării Reuniunii — în comuna Seliște; în 1889 în Apoldul-românesc, Nocrich și Rășinari; în 1890 în Gurariului; în 1891 în Poclaca, Sadu, Bungard și Săcădate; în 1892 în Poiana; în 1893 în Racovița, Lanțrăm, Slimnic și Roșia-săsească; în 1894 în Orlat; în 1895 în Sibiel, Tălmăcel și Săsciori; în 1896 în Cornățel, Porcești, Mohu, Gușterița și Veștem; în 1897 în Aciliu (2 întruniri), Bendorf, Laz, Mohu (a 2-ora); în 1898 în Rechita, Pianul-sup., Poclaca (a 2-ora), Ludoșul-mare, Alțina, Sebeșul-superior și nuramare; în 1899 în Topârcea și Piașul-de-jos.

În total așadar' 37 întruniri în 34 comune.

La șirul întrunirilor agricole se aranjează și *adunările noastre generale* ținute în diferite comune centrale, anume:

de o sută-de-ori mai mult. — Nu-i destul atâtea, m'am amestecat pe neștiute într'un proces, și neavând martori m'a judecat, deși mă știu nevinovat, și m'am rușinat așa cât și amicii mei cei mai de încredere mă țin de vinovat. Mi-am pierdut și omenia. Atâtea nenorociri m'au ajuns după furtul făcut. Preotului 'i-a fost milă de om, și 'i-a recomandat, că numai așa își poate îndrepta lucrurile, dacă pe cei păgubiți îi va despăgubi.

A despăgubi? averea nedreaptă a o reîntoarce? Acesta e lucru nepomenit! Cine a reîntors lucru furat? sau care înșelător sau uzurar s'a pocăit precum pofteste legea creștinească? Barem aceasta așa trebuie să fie. Nu-i destul a nu fura, a nu înșela, ci trebuie să dai îndărăt aceea-ce ai furat dela cine ai furat, sau dacă acuma nu trăește, pruncilor lui, chiar de vei reîntoarce paguba și pe neștiute, — dar' cu greutatea aceea nu muri, și să știi, singur cu spovedania.

că câți avuți îmbuibăți au trăit în lume și după moartea lor familiile lor au umblat a cere. Câți orfani și neputincioși umblă printre noi desculți, flămânzi, goli, până-când părinții lor au cugetat a le asecura viitorul cu averi frumoase. În zădar, că acelea averi au căpătat aripi și au sburat în alte lături, pentru-că au fost pe ele blăstemul celor nedreptățiți: »Vai celui-ce înmulțește lăcomie rea căsii sale, ca să-și pună în înălțime cuibul seu, ca să scape din mâinile răutăților« — zice domnul la profetul Avacum 2. 9.

Ori la ce bunătate te-ai înălțat, ori-ce domn mare te-ai făcut din avere nedreaptă, cât de târziu D-zeu îți va strica lăcașul tău. Are D-zeu mii de mijloace ca să-ți nimicească averea nedreaptă.

Bine-ți înseamnă cuvintele domnului rostite la profetul Abdio 1, 3—4 »Cine mă va duce la pământ? Te vei înălța ca vulturul, și-ți vei pune între stele cuibul tău, de acolo te voi coborî.

— Zice cel îngâmfat, familia mea trebuie să se ridice, și să se întărească așa cât nici un prilej neașteptat să nu o poată umili și le voi aduna în casa mea prada mea, dar' să știi, că din cele adunate nu se vor sătura sătenii ței. Vă va umili pe voi D-zeu, rușine, lipsă va fi capetul vostru, pentru-că averea nedreaptă o înghite și cea adunată cu sudoare o mărește.

E de mare însemnătate ceea-ce vă voi spune acuma. A venit un om la un preot și a zis: »Acuma văd părinte, că averea câștigată cu nedreptul nu are sfârșit bun. Am furat dela un om o sută de floreni, cugetând, că a fura dela avut nu-i păcat, dar' ce să vezi, că deatunci a fugit norocul dela casa mea. Mai întâiu mi-s'au bolnăvit toate dobitoacele și până la unul toate au perit. Am voit să-mi cumpăr altele, și când am deschis lada cu banii, am aflat puiucul lăzii gol golul. Precum am furat eu pe alții, așa m'au furat și pe mine, și m'au furat

în 1890 în Seliște; în 1891 în Sebeșul-săsesc; în 1892 în Boița; în 1893 în Fofeldea; în 1895 în Mohu; în 1896 în Tilișca; în 1897 în Sebeșul-inferior; în 1898 în Racovița și în 1899 în Rășinari; în total 9 adunări, ținute în tot aștea comune.

Atât la întrunirile agricole, cât și la adunările generale s'au ținut vorbiri din diferiți rami economici și s'a insistat cu deosebire asupra cultivei raționale a pământului, la cultura fânănelor, la introducerea nutrețurilor măiestrite, la cultura grădinilor de legumi și pomi; la cultura vitelor de soi ales, la viierit, stăpănit etc. Acestor întruniri se datorește introducerea diferitelor mașini și unelte economice în localități, unde până aci acestea erau parte necunoscute, parte puțin întrebuințate.

Drept rezultate ale acestor întruniri privim și tovărășiile agricole, cum și însoțirile de credit sătești sistem Raiffeisen, înființate în câteva comune de pe teritoriul comitatului nostru.

De neprețuită însemnate pentru adevărata propășire în economia vitelor sunt *espozițiunile de vite de prăsilă, împreunate cu distribuire de premii în bani*. Asemenea espozițiuni Reuniunea a aranjat în 1890 în comuna Rășinari; în 1891 în Tilișca; în 1892 în Avrig; în 1893 în Pianul-român; în 1894 în Seliște; în 1895 în Apoldul-român; în 1896 în Fofeldea; în 1897 în Boița; în 1898 în Sebeșul-săsesc și în 1899 în Sibiu. În total 10 espoziții în tot atâtea localități.

Premii s'au distribuit în anul 1890 în valoare de fl. 63.—, în 1891 și 1892 de câte fl. 65.—, în anii 1893—1897 de câte fl. 100.—; în 1898 de fl. 250 și în 1899 de fl. 200.— În total fl. 643.— Premiile, afară de fl. 150 din anul 1898 și de fl. 100.— din 1899, primiți dela stat, s'au acoperit din fondul economic al comitatului nostru.

În cadrul nisuințelor noastre pentru cultura vitelor se numără aducerea în toamna anului 1893 a unui transport de 50 capete vite de rassa »Pinzgau« curată din Salzburg, în preț de fl. 6976.—

paguba nu o plătești, și de vei muri așa, osânda sufletului e gata, diavolul joacă într'un picior de bucurie, te-a prins în cursa lui. Tare ușor mijloc ar fi spovedania pentru un furt sau înșelător, dacă aceea i-ar deslega dela restituiră bunului furat sau înșelat, dar' aceasta nu-i așa. Moartea desface legăturile vieții, dar' paguba stă legată de sufletul celui vinovat, și dacă nu faci destul pentru ea te urmărește până în fundul iadului, te îndatorește restituiră averii nedrepte nu numai pe tine, ei și pe rămași tîi.

Odată trăgea de moarte un avocat, care în viața lui multe procese, și de nu au fost drepte, le-au dus la isbândă. În momentele din urmă chiamă la sine pe notarul public, ca să-i autentice testamentul seu. În urmă între altele zice cătră notar să scrie și aceea: »După moartea mea trupul să mi-se deie pământului din care s'a luat, eară sufletul meu să fie al dracului«. Sau spăriat cei

Vitele importate s'au vîndut între membrii Reuniunii noastre în calea licitațiunii și pe lângă solvirea prețului în rate și fără interese. Pe lângă aceasta comitetul în 1897 a procurat din mijloacele, ce i-au stat la dispoziție o vițea de rassa Pinzgau, pe care o a dăruit economului totodată membru al Reuniunii *George Bratu* din Tilișca, cu condiția de a da Reuniunii primul vițel sănătos din prăsilă vițelei, care se va dăruie altui membru din altă comună; în 1899 s'au împărțit între 3 membri din Talmăcel și între aceleași condițiuni un berbec și 2 oi de rassa »*frieslandeză*«.

În legătură ținem să amintim de bunele și prețioasele servicii, ce aduc cultivătorilor nostri de vite broșura »*Legăea veterinară* (lecuirea vitelor) și *boalele contagioase*« (lipicioase) de Tormay Béla, tradusă de noi și edată în limbă populară, apărută acum în a 2-a ediție revizuită, cum și broșura »*Ținerea vitelor*«, de membrul nostru onorar *Eugen Brote*, eșită acum în a 2-a ediție.

(Va urma).

D. Comșa,
president.

V. Tordășianu,
secretar.

Știri economice.

Dela căile ferate. Venitul căilor ferate dela 1 Ianuarie — 30 Septembrie 1900 a fost de 156 013.651 coroane, cu 10.888 125 coroane mai mult ca în epoca corăspunzătoare a anului trecut.

Cu începere dela 1 Ianuarie 1901 intră în vigoare unele dispozițiuni nouă cu privire la călătorile cu trenul. În zona I—XIII se va pute folosii de aici înainte numai linia cea mai scurtă. Bilete pentru muncitori se vor da de aici înainte pentru ori-ce distanță. Biletele pentru școlari se vor ieftini. Pentru bagaje cu o greutate până la 50 chlgr. rămâne tot același tarif, pentru cele-ce trec peste 50 chlgr. sau dacă se dau mai multe deodată, se socotește taxa după un tarif scăzut. Însoțitul vitelor de prăsilă poate călători într'un vagon de persoane, dacă nu are loc în vagonul de vite.

de față, și au cugetat, că doară morbosul vorbește în lături. Dară avocatul din nou se răstește cătră cei de față și le zice din nou: »Ce cugetați, că doară nu știu ce grăesc? Aceasta e dorința mea cea din urmă, că sufletul meu să fie al dracului, dară și sufletul muerii mele și al pruncilor mei. Sufletul meu să fie al dracului, pentru-că m'am înavuțit prin înșelăciuni, prin ascunderea dreptății, al muerii pentru-că am înșelat, ca să-i pot îndestuli poftetele ei, al pruncilor pentru-că pentru ei — ca să fie fericiți — m'am nevoit să reîntorc păgubile făcute«. Și zicînd acestea a închis ochii.

Să vă mai spun un asemenea cas vrednic de credință. La un strănepot i-s'a arătat sufletul strămoșu-seu, al moșului seu și al tătâne-seu. Cel dintăiu i-a zis: »Eu m'am osândit pentru averea câștigată pe cale nedreaptă, moșu-seu i-a zis, eu m'am osândit, pentru-că am știut, că averea aceea e nedreaptă, și totuși

Subscrieri false pe polițe. Escomptarea unei polițe (cambiu) nu poate servi ca dovadă pentru subscrierea originală, când persoana încunoștințată n'a adus numai decât la cunoștință falsificarea subscrierii ei. (Sentența 464/1900 a curții).

Premii pentru împăduririi. Anul acesta au fost împărțite următoarele comune cu premii pentru împădurirea coastelor goale: Satulung cu 1000 c., Volca și Cernatul cu 800 c., Sibielul și Bichișul cu 500 c., și Seliștea cu 100 c.

Galițe de prăsilă. Ministrul de agricultură a dat la cererea reuniunii de agricultură din com. Torontalului o mie de paseri de curte pentru prăsilă, ca să fie distribuite economilor, cari se ocupă cu cultura lor.

Pentru meseriași și muncitori. Ministrul de comerț a dat o ordinațiune, prin care impune autorităților de prima instanță, ca ori-ce plângere a muncitorilor, calfelor etc. adresată fie în scris fie cu graiu viu lor să fie pertractată numai de cât, ca sentența să se poată da pe cât e cu putință încă în aceeași zi. Cărticica de muncă trebuie să o deie stăpânul muncitorului, ori-care ar fi motivul, pentru care l-a părăsit acesta. O excepție se poate face numai când muncitorul e adus eară la stăpân în virtutea unei sentențe.

Școala economică în Ardeal. Ministrul *Darányi* va înființa în anul viitor mai multe școli economice în Ardeal. Când aducem aceasta la cunoștință, nu ne putem ascunde nemulțumirea, că recunoscută fiind importanța școlilor economice, la noi aproape nimic nu se face din parte competență în direcția aceasta.

o am folosit, eară tatăl seu i-a zis, că e osândit, că a știut, că avea avere nu-i a lui și nu a voit a o reîntoarce rămașilor celor îndreptăți.

Strănepotul înfricoșat de vedenia avută, a sciricit după următorii adevărați ai averii cu nedreptul folosită de atâtea rînduri de oameni, și spre surprinderea tuturor a restituit-o aceluia; eară averea lui rămasă cu timpul s'a sporit cu mult peste cea restituită, și sufletul a fost odichnit.

E bine de însemnat și aceasta întâmplare. Un domn avut în oara morții a lăsat la trei prunci ai sei, ca o anumită parte din averea lui să o reîntoarcă la anumiți orfani, pentru-că pe aceia i-au jefuit cu nedreptul. Feciorii i-au promis tătâne-seu, că-i vor implini dorința din urmă. Dară abia și-a închis ochii tatăl lor, ei s'au înțeles laolaltă, că nimănui nu vor da nici un ban, că și așa nime nu știe dorința părinților

CRONICĂ.

Redația „Foi Poporului”, care a primit atâtea felicitări de Anul-Nou dela iubii ei cetitori, le mulțumește tuturor, dorindu-le din parte-i izbândă după muncă și fericire în anul și veacul cel nou.

Anul-Nou în Sibiu. Luni, după terminarea serviciului divin în biserica catedrală din loc, membrii consistorului, profesorii seminariali și un foarte mare număr de alți fruntași români din Sibiu, au mers cu toții la reședința metropolitană, pentru a-și manifesta din nou stima și iubirea față de binemeritul cap al bisericii române gr.-or. În numele tuturor Escelența Sa I. P. S. domn arhiepiscop și metropolit Ioan Meșianu, a fost salutat de Preacuvioșia Sa dl archimandrit și vicar episcop. Dr. Ilarion Pușcariu, care într-o aleasă cuvântare a arătat rezultatele, la cari a ajuns biserica în anul trecut prin munca condusă cu atâta rîvnă și înțelepciune de I. P. S. Sa. Imploară dela tatăl ceresc și pentru viitor sănătate și tărie la muncă pentru binele bisericii și a dreptcredinciosului popor.

Escelența Sa, adânc mișcat, mulțumește pentru această nouă manifestare de iubire și încredere. Arată, că numai prin bună înțelegere, numai lucrând toți Românii *tără deosebire* mână în mână la treburi obștești culturale și economice după un program bine stabilit, poporul român va ajunge la rezultatele dorite.

Gratulanții s'au îndreptat apoi la locuința părintelui archimandrit Dr. Ilarion Pușcariu, care fu salutat de P. O. D. asesor consistorial Zacharia Boiu. Oratorul arată meritele Preacuvioșiei Sale pentru biserică și națiune, dorindu-i încă mulți ani de activitate mănoasă în cariera sa atât de bogată în fapte. Ilustritatea Sa mulțumește celor de față pentru stima, ce totdeauna i-au arătat-o, mulțumește lui Dumnezeu, că i-a ajutat în calea grea a vieții și promite, că și de aci înainte va lucra cu zel și cu dragoste pentru biserică și națiune.

Escelența Sa Metropolitul a mai fost felicitat și de alți mulți onorațorii civili și militari din Sibiu, cu cari a binevoit a se întretinî în mod foarte afabil.

lor. Dar' ce să vezi, când ei așa se sfătuiau întră la ei un pusnic bătrân. Feciorii s'au spăriat, dară îndată s'au recules, și l-au îmbiat pe pusnic cu scaun întrebându-l, că cu ce lucru a venit la ei.

Pusnicul le-a zis:

»În pustietatea, unde locuiesc, am auzit vaiete și cuvinte la înțeles, cari strigau, vai mie, de mult am ținut sufletul unui muritor în cătușile mele, și eată acuma deodată l-am scăpat, că a lăsat la trei feciori ai lui ca averea câștigată pe nedreptul să o reîntoarcă. Dară nu după mult timp auzii altă strigare ca de bucurie:

»Nu te supăra, ci mai bine te îmbucură, că în loc de un suflet ai câștigat încă alte trei.»

Frații se uitau uimiți unul la altul:

»Poate acelea trei suflete noi sîntem, zise cel mai bătrân, dară de ne va

în loc de cunună pe mormântul regretatului Stefan Milea, not pens. în Tilișca, domnul Nicolau Racota, medic și dir. de bancă, în Șeica-mare, împreună cu doamna Ioana Racota, soția dînsului, au contribuit la fondul »George Barișiu« cu suma de cor. 10, adică zece coroane. Sibiu, în 16 Ianuarie 1901.

Biroul »Asociațiunii«.

Logodnă. Dl Ioan Răchitan, învățător în Galeș, și d-șoara Paraschiva Comșa, nepoata fruntașului comerciant român Petru I. Comșa — anunță fidișarea lor. Totodată anunță, că pentru *răscumpărarea anunțurilor de logodnă au dat 10 coroane la fondul »Casei Naționale«.*

Un mare binefăcător. Marele proprietar V. Sofian din România murind și-a lăsat toată averea asilului de bătrâni din Botoșani, precum și pentru înființarea a trei școale de agricultură pe moștile lui din județul Dorohoiu.

Din M. Uioara-Ocnă ni se scriu următoarele: După multe și regretabile certe, în sfîrșit, comitetul parochial gr.-catolic s'a constituit, alegându-se primcurator dl notar Carol Scurtu Kurta, membri: d-nii Ioan Russu, amplotiat și George Moga, proprietar. Noul comitet deja și-a și manifestat interesul pentru cultivarea poporului, dând a doua zi de Crăciun o patrecere cu dans, a cărei venit curat de 60 coroane e destinat pentru înființarea unei bibliotecii populare. Corul stă sub conducerea dlui Nicolae Băcilă, cantor.

Nu putem îndestul recomanda tuturor conducătorilor din comune înființarea de coruri ori biblioteci la sate, cele mai bune mijloace de educațiune spirituală a poporului român.

Întru-cât e adevărat? »*Sieb. D. Tageblatt*« din loc nr. 8230, făcînd o dare de seamă despre școalele de meseriași ale Sașilor, aduce următoarea acuză Românilor din Bistrița: E bătașul la ochi ce s'a putut anunța din Bistrița. Școlarii gr.-cat. și gr.-or. (înțelege pe ucenicii români de meserii) i'a instruit învățătorul gr.-cat. Învățătorul a ținut însă orele de instrucție *asa de neregulat*, încât directorul trebuia să sisteze cercetarea prelegerilor de religiuine (pentru ucenicii români) din cauza destrăbălării ne mai auzite a școlărilor. Disordinea venia de acolo, că ucenicii erau lăsați de capul lor.

Așteptăm să fim lămuriti, întru-cât un învățător român poate fi atât de

ajuta D-zeu nu vom merge în smîc, ci vom face cum ne-a lăsat tatăl nostru.»

»Har Domnului«, zise pusnicul, care nu a fost altul decât ângerul păzitor al părintelui lor:

»Tatăl vostru mă însărcină ca să ved, că împliniți dorirea lui; dați înderăpt cât mai curînd averea orfanilor și mîntuiți-vă sufletele voastre și al tatălui vostru« — și pusnicul s'a făcut nevîzut.

Despre acest adevăr ne dă esemplu bun un econom dela sate, care pe patul morții făcîndu-și socoteala, află, că zidarilor cari i-au zidit casa cu 20 fl., le-a plătit mai puțin, și numai decât poruncește să cheme copiii măiestrului — că el a fost murit — și le plătește îndoit, adică 40 fl., cari mulțumind și binecuvîntîndu-l s'au depărtat.

Asemenea casuri sînt foarte rari, dar' totuși sînt.

străin de importanța catechisării ucenicilor români și ne face astfel pagubă și rușine?

Un îndemn. Un țeran dornic de carte din Supurul-de sus face într-o epistolă, ce ne trimite, următoarele observări foarte potrivite la adresa unora din preoții și învățătorii noștri: »Eată în jurul comunei noastre sînt comune destul de mari și cu cetitori destul. Dar' până acum cei mai mulți nici de veste nu știu de »Foaia Poporului«, deși apare de 8 ani. Și cine poartă vina? Onor. domni preoți și domnii învățători și cantori, precum și alți inteligenți ai poporului, căci nici d-lor nu cetesc foile noastre românești, ci numai cele străine maghiare. D'apoi de unde să știe bieții oameni din popor, care cei mai mulți ar ceti cu drag unele și altele dintre foile noastre române... Cine să le recomande »Foaia Poporului«, care este numai și numai pentru popor scrisă, în limba dulce a poporului și pe înțelesul tuturor... D'apoi câte și mai câte învățături se desfășură în ea în decursul unui an. Noutăți de pe toată fața pămîntului, povești frumoase, hore și poesii populare, pe cari le învață feciorii și fetele de rost prin șezători sub caierul din furcă.»

Din Ponorel ni se scrie: În 5 Decembrie s'a început școala prin un învățător, care atîta pregătire are spre această carieră, încât e de rușine a descrie, spre desonora în învățătorimii din acest secol. El a împlinit al 18-lea an și se cheamă Veselie Vesa al lui Ioan, judele comunal din această comună.

Studiile și-le-a făcut lucrînd la cercuri și ciubară.

Presupun, că autoritățile școlare nu au cunoștință despre asta; în Sibiu nu se va ști, de oare-ce de acolo e denumit preotul Ioan Gligor, dar', sau că nu-l iartă împrejurările să se ocupe mult cu afacerile bisericii, sau că doar' ar fi cam grea chemarea față de pregătirea ce o are pe lângă morală și 2 clase gimnastiale; destul că postul acesta din comună vestită și de model altor comune s'a traficant în felul arătat.

Se poate, că nici șeful tractual nu are cunoștință despre un astfel de tîrg, căci dacă ar avî, de sigur n'ar fi lăsat să se întîmple.

De altcum amenințări sînt foarte multe asupra acestei școale. Răspunderea pentru viitorul ei o au cei chemați cu administrarea școalelor noastre confesionale.

Un Moș.

Un neguțător pune pe postă 800 fl., lângă cari alătură o epistolă care sună așa:

»Domnul meu, sînt 25 de ani de când ți-am fost ca calfa în prăvălia dumnitale, și pe rînd am luat pe neștiute 200 fl. din vistieria dumnitale; eată acuma și eu fiind om în stare bună îți întorc împătrat paguba făcută prin ușurință.»

Urmați fraților pilda lui Zacheu din Sfînta Scriptură, care frumos ne învață cănd voim a fi împăcați cu cei-ce i-am păgubit, — cum își împarte averea jumătate săracilor și din cealaltă jumătate împătrat desdaunează pe cei păgubiți. Ce bucurie mare ai face și tu oamenilor, dar' mai mare ângerilor din cer, cănd ai urma esemplul lui Zacheu.

V'am arătat cursa diavolului, care în multe forme voește a ne încătușa. Ce-i rău din cele scrise le urîți, și ce-i bun urmați.

Dar pentru biserică. Din *Săcădate* ni-se scrie următoarele: Maria *Jugărean* a dăruit bisericii de acolo suma de 200 cor. Interesele acestei fundațiuni se capitalizează întregi până la 50 ani. De acolo înainte jumătate din interese se întrebuintează pentru înfrumusețarea bisericii.

Un soldat român înghețat ca sentinelă. *Ionaș Dumitru*, infanterist la regimentul 51 din Cluj, din cauză că a fost *prea mult timp* ținut ca sentinelă la magazinul de făină ces. și reg. a înghețat sërmanul peste noapte. Și-a făcut bietul Român datoria până la urmă și mai bine și-a pus vieța în luptă cu frigul cel vrășnaș, decât să-și părăsească postul. L-au făcut o frumoasă îngropăciune cu muzică și cu paradă. Dar paremi-se parada asta a mărit și mai mult durerea și suspinul celor de acasă, a părinților și fraților sei. Astfel de întâmplări jalnice nu pot întâri în popor dragostea față de cătanie. Comandanțul de corp a dat numai decât poruncă, că de aci înainte soldații să stee *numai o jumătate de cias ca sentinele*. D-zeu să aline durerea întristatelor rudenii ale bravului soldat.

Din Bulgaria. Noul ministru bulgar de interne, generalul Petroff, a început să curățe grajdul vitejilor de pumnal și revolver. După o știre venită din Sofia, el a alungat din slujbă pe prefectul (fișpanul) pe directorul și pe secretarul de poliție din Rusciuc, toți mari mănecători de Români. De altmintrelea comitetul macedonean n'a conținut nici acum cu jafurile lui, căci nu de mult a prădat pe un supus austriac, care n'a vrut să dea câteva mii de coroane pentru scopurile lor.

Mersul timpului. La noi a domnit în timpul din urmă un frig puternic, îndulcit numai puțin de o ninsoare, care a durat aproape 2 zile. Cel mai mare frig s'a observat la Turda (29°). — În România au fost viscole grozave, cari au îngropat, îndeosebi în județul Brăila, sate întregi sub zăpadă. Mulți oameni și-au aflat mormântul sub troianii de zăpadă sau au fost sfâșiați de lupi. Acesta se arată în număr așa de mare, încât d. e. locuitorii dela marginea Bucureștilor nu mai cutează să ese seara din casă fără arme. Trenurile n'au putut umbra mai multe zile și și acum sosesc în gări tot cu întâzieri.

Manevrele. La manevrele împărătești din anul acesta, cari se vor ține în părțile Villány ului, vor lua parte corpurile de armată 4 (Budapesta), 7 (Timișoara), 3 (Graz) și 13 (Zagreb). Corpurile de armată din Timișoara și Budapesta vor forma armata de ost și vor opera pe țărmul stâng al Dunării. — Comandanții armatelor nu sînt încă numiți.

De-ale Nazarenilor. Nazarenii din Ulma, comitatul Timișului, au adresat ministrului de culte și instrucție publică o rugare, ca copiii lor să nu mai fie siliți să cerceteze biserică gr.-or. Ministrul le a respins cererea și pentru motivul, că cercetarea bisericii e unul din mijloacele de educațiune, deci fiecare părinte e dator să-și trimită copilul la biserică. Ce privește în special pe Nazarineni, apoi pentru copiii lor e hotărâtoare împrejurarea, că s'au născut din o căsătorie încheiată înainte sau după intrarea în putere de lege a artic. 32 din 1894 și 43 din 1895.

A încetat „Srbadia”, ziar săptămânal sërbesc din Neoplanta, amic al stăpânirii maghiare și dușmănos nouă Românilor. Causa apunerii este lipsa de sprigină din partea Sërbilor.

Crimă în Lugoj. Sâmbăta trecută a fost aflat pe stradă un bărbat bine îmbrăcat zăcând într'o baltă de sânge. Dus la spital, s'a aflat, că o parte a corpului îi era ciungărită în mod grozav. Rănirea e foarte primejdioasă, căci toate încercările de a-l readuce la cunoștință au fost zădarnice. Atâta s'a putut constata, că rănitul e negustorul de pește Aron Muntean. De urma criminalului nu s'a dat încă.

Trecere la biserică gr.-or. În Santova, unde trecură înainte cu 3 ani 1600 de Șoacăți romano-catolici la biserică gr.-or., s'au mai alăturat la acestia încă 20 de familii.

Generalul bur De Wett După rapoartele oficiale engleze, De Wett a pierdut până acum 24.000 cai și 50 milioane patroane, de 6 luni e împrejurat de trei părți, așteptându-se în tot momentul prinderea lui, a murit de 2-ori și a fost rănit de moarte de 3-ori, a pierdut în fuga lui mai mult proviant decât ar pute mănca întreaga armată engleză în trei ani și a făcut până acum un drum de două-ori mai lung decât înconjurul pământului.

— Se vede, că e năzdrăvan, căci cu toată moartea, rănirile, fugile lui bate mereu pe Englezi.

Urmările beției. Doi oameni din Ardan, fosti tovarăși la pășunatul de toamnă al oilor, s'au dus după alesul oilor la cârmă. Din vorbă au ajuns la ceartă, din ceartă la bătaie, până-când unul lovit cu o sticlă în cap, a rămas mort. — Un țeran din Șoimuș, întorcându-se seara beat acasă, a căzut într'un pârâu, unde l-au aflat dimineața mort.

'Ia durut rău! Atitudinea demnă și românească a membrilor români la ultima congregație a comitatului Hunedoara l'a durut rău pe scumpii noștri patrioți. Argumentele, cu care membrii români au vestejit adresa Sécuilor pentru abrogarea legii de naționalități, atât de zdrobitoare au fost, încât organul cercurilor oficioase, fițiuca *»Hunyad«* din Deva nu a cutezat să înregistreze în raportul seu, nici barem cu un cuvânt *discuția la adresă*.

Felicităm pe cei din jurul fițiucii *»Hunyad«* pentru curajul cu care se respectă!

Boala Țarului. Se anunță din Petersburg, că Țarul Nicolae II. earăși s'a îmbolnăvit de aprindere de plumăni. E lătit svonul chiar, că Țarul ar fi fost de mai nainte înveninat.

Un primar destituit. Primarul din Odorheiul-sécuesc, *Gyarmathy*, ridicase în public atacuri în contra fișpanului *Hollaky*. Din cauza aceasta s'a pornit cercetare disciplinară. Comitetul administrativ l'a judecat la *pierderea oficiului* și sentența a fost aprobată și de ministrul de interne. În contul primarului afară de atacurile ziaristice s'au mai pus și manipulare necorectă a banilor publici.

Tragere de sorți aminată. Subscripții anunțând, că tragerea la sorți a tombolei aranjate de Reuniunea femeilor române gr.-cat. din parochia Sâncelului pentru decorarea bisericii se amină pe 3 Febr. n. 1901; rugăm deci pe toți aceia, cari au primit losuri și până acuma n'au răspuns, să binevoiască a trimite sau prețul losurilor sau losurile la adresa: *»Vasile Smigelschi, parochul gr.-cat. al Sâncelului«*. Sâncel, la 13 Ianuarie n. 1901. *Maria Vlassa*, presidentă. *Vasile Smigelschi*, secretarul reuniunii.

Nou oficiu postal s'a deschis cu 1 Ianuarie 1901 în Șulumberg.

Dare de seamă și mulțumită publică. Mult On. Domn Dr. Zosim Chirtop, avocat în Câmpeni, a binevoit a dăru pentru gimnasiul nostru român gr.-or. din Brad, (masa studenților), suma de 50 coroane; ear' domnii Romul Polliș și Petru Rimbaș, comptabil câte 2 coroane. Mult On. Domn Simion Damian, avocat în Brașov, a binevoit a dăru pentru gimnasiul nostru român gr.-or. din Brad, (masa studenților), suma de 20 coroane. *Georgiu Părău*, director gimnasial.

Câtă avere au ordurile călugărești din Ungaria? După cea mai mică socoteală ordurile călugărești din întreagă țeara dispun de o avere de 185 milioane florini imobile și 5.150.000 fl. avere mișcătoare. În această sumă, bineînțeles, nu se cuprind bisericile, claustrele, școalele, bibliotecile, recvișitiunile, relicviile prețioase, a căror valoare deosemena se ridică la milioane. Ordurile călugăreștilor deosemena posed o avere însemnată, deși datele statistice în această privință ne lipsesc. În număr rotund putem zice, că cu totul au o avere de peste 50 milioane coroane, avere ce în continuu se mărește. Și aici noi sîntem mai slab reprezentați în avere. Mănăstirile gr.-cat. toate la olaltă nu dispun de o avere mai mare ca 10.000 fl.

Dare, nu glumă. Inchipuiți-vă, câtă avere are dl conte *Károlyi M.*, dacă plătește anual 64.726 60 coroane, și câte venite arhiepiscopul *Samassa I.*, a cărui dare anuală este de 59.799.75 coroane.

Invitare. Reuniunea română de cant și muzică din Reșița-montană invită la adunarea generală, care se va ține Duminecă, la 20 Ianuarie n., la 3 ore după amiază, în sala de cântări. Agendele: 1. Raportul general. — 2. Raportul cassarului, bibliotecarului și al profesorului. — 3. Alegerea biroului și comitetului. — 4. Stabilirea bugetului. — 5. Alegerea comisiunii pentru censurarea socotelilor. — 6. Alegerea comisiunii verificătoare de protocol. *Alexandru Crenianu*, președinte. *Iosif Velcean*, secretar.

Ger mare. În jurul Clujului zilele acestea a fost un ger așa de mare, încât apele din fântâni au înghețat la o afunzime de 5-10 metri. Tot din cauza frigului se vîd foarte multe pasări moarte pe sub streșini. Ba chiar și dintre gaile au pierit din cauza gerului.

În trei veacuri. Publicistul clerical Pietro *Pracelli* din Roma a trimis în preșeara Anului-Nou prietenilor sei următoarea invitare:

»Am onoare a vă invita pe astă seară la o cină festivă, pe care o aranjez în cinstea tatălui meu, *Filippo Pracelli*, din incidentul, că astăzi a ajuns *al treilea secol în viață*.

Bătrânul *Pracelli* s'a născut în anul 1797 și astăzi încă are toată forța sufletească. La cină s'au ținut multe toast; unul dintre tostanți i-a dorit moșului să mai ajungă încă 100, la ceea-ce iubilantul a răspuns:

— Mă rog, asta-i esagerație.

Un Român bănățean distins în străinătate. La concursul *»Sisyphus«* (din mitologia grecească), publicat de Academia de belearte din München (Bavaria), compatriotul bănățean, sculptorul-academic *Alexandru Liuba*, a primit mențiunea primă dintre vre-o 200 concurenți. Laudă lui și neamului nostru.

Ciuma în Europa. Din Constantinopol se depeșează, că acolo s'a constat în mod oficial ciuma. Ori-ce proveniență e supusă la carantină de 10 zile. La stațiile dela graniță importul s'a oprit.

Frigul în străinătate. Din Roma se telegrafează, că atât în capitala Italiei cât și în împrejurimi a căzut o cantitate bună de zăpadă în noaptea de 5 Ianuarie st. n. Dimineața totul era alb. Aceasta oferă o priveliște care n'a mai fost văzută de mai mulți ani. Lumea se duce la Pisecio pentru a admira această rară și curioasă panoramă.

Telegramele din provincie semnalează apariția zăpezii în toată Italia, chiar și în Italia-meridională.

— De câteva zile în Paris domnește un frig foarte mare, cum de mult nu s'a pomenit pe acolo. Din cauza frigului, 9 persoane au fost găsite moarte.

— În toată Angliera e un frig cumplit. De două zile ninge mereu. Din mai multe părți ale Angliei se anunță că au fost găsiți oameni înghețați.

— După știrile pe cari le primim din Berlin, acolo a început un frig terribil, care durează din ajunul Crăciunului. Până la această dată, în capitala Germaniei era un timp frumos de toamnă.

Știri din piață. Mediaș: Grâu per hl. 9.50—10 cor.; săcară 7.50—8 cor.; cucuruz 6—6.80 cor.; cartofi 2.50—3.20 cor.; ouă 7 bucăți 40 bani.

Timișoara: Grâu (maja metrică): 13—13.20 cor.; săcară 12.30—12.40 cor.; orz 10.60—10.80 cor.; ovės 9.50—9.60 cor.; cucuruz 8—8.10 cor.

Sibiu: Grâu per hl. 10—11.20 cor.; săcară 8—9 cor.; orz 6.60—7.20 cor.; ovės 3.60—4.40 cor.; cucuruz 7—8.20 cor.; cartofi 2.50—3.25 cor.; mazere 10—12.50 cor.; linte 10—12.50 cor.; fasole 9—10 cor.; ouă 10 buc. 80 bani până la 1 cor.

Pravurile de Korneburg ale lui Kwizda pentru nutrirea vitelor, de mult probat mijloc dietetic, promovează menținerea puterii, secrețiunea și pofta de mâncare la cai, vite cornute și celelalte animale domestice. La vaci sporște secrețiunea laptelui și-i îmbunătățește calitatea. Numeroși călăreți de distanță și trainori întrebunțează cu predilecție la cai lor pravurile de Korneburg în locul costisitoarei sări de Carlsbad și cu bun rezultat, fiindcă ele conțin cele mai multe însușiri ale sării de Carlsbad. Porțiuni de câteva linguri, date zilnic în ovės ud cailor și în nutreț vacilor, ajută să avem vite deplin sănătoase, capabile de rezistență față cu catarhurile și conturbațiunile în secretaarea materiilor.

Știri mărunte. Baronul Andor Jósika, voluntar în regimentul de husari din Cluj, s'a sinucis. — Francezul Mille, prins de brigantii în apropierea Smirnei, a fost pus în libertate răscumpărându-l guvernul turcesc cu 2000 lire turcești. — Sinodul din Petersburg a dat o ordinațiune cătră toți episcopii din Rusia că să oprească pe toți preoții ortodoxi dela participarea la înmormântarea lui prof Leo Tolstoi în casul, când ar muri. — În Görbed a împușcat un necunoscut asupra preotului gr.-or. Glonțul a nimerit însă pe un musicant țigan, care se afla în casa preotului.

Mișcarea populațiunii. În Noembrie 1900 s'au născut 57.282 copii vii și 1171 morți. În etate sub 7 ani au murit 19.118, peste 7 ani 19.645, cu totul 38.763,

asa că sporul e de 18.519. Cel mai mare număr de născuți l-a dat ținutul de dincoace de Dunăre, cel mai mic Ardealul. Cea mai mare mortalitate a fost în Bănat. În 113 comune numărul morților a întrecut cu mai mult ca cu 5 pe al născuților. Căsătorii s'au încheiat 33.171.

POSTA REDACȚIUNII.

Cătră cei-ce ne scriu. Pe toți cei-ce ne trimit lucrări din afară îi rugăm să aibă răbdare în privința publicării lor. Cele-ce ni-se trimit se i-au toate la răspăr, se cern și apoi cari sânt bune și potrivite se publică, dar' pe rind și cu încetul.

Abonent 600, Ampoița. Cele spuse de d-ta pot să fie urmarea mai multor feluri de boale, pe cari noi nu le putem cunoaște de aici, de aceea te sfătuim a întreba pe doctorul și a te feri de leacuri băbești.

A. și I. H., Coșteiu-de-sus. Toate cele-ce le spuneți trebuie să fie o glumă din partea vre-unor ștregari. În scrisoare nu ne spuneți nimic, că ați pândit și pe afară. Pentru-ce nu? Omul din casă poate fi liniștit.

Abon. 4354, Ieronic. Cere prin o corespondență de 2 cr. dela Andreiu Rieger din Sibiu să-ți trimită catalogul mașinilor de treerat cu mâna și cu cai. — Carte de cântări bisericești, în cari să fie una și aceeași cântare pusă mai de multe-ori, nu este.

Dlui Mih. Bene. Lourdes se află în Franția de mează-zi. Noi credem, că leacurile unui doctor bun fac mai multă ispravă. De altmintearea adresa o găsești tot în cartea d-tale. — Prorocirea din psaltire e înșelătoare ca și datul cu bobii sau cu cărțile. — Foaië umoristică avem în Ungaria numai una: »Vulturul« la Oradea-mare. Pentru popor afară de »Foaia Poporului«, mai că nu sânt.

Dlui C. F., Streza-Cârțișoara. Simțemintele d-tale îți sânt spre mare cinste. De-ar fi mulți așa. Poesia a sosit prea târziu pentru Anul-Nou.

Celelalte răspunsuri așteptate le vom da în numărul ce urmează, ne mai fiind loc acum.

Pentru redacție și editură responsabil: Andreiu Baltes. Proprietar: Pentru »Tipografia«, societate pe acțiuni: Iosif Marschall.

MARGARETA MODLOVAN.	
Din tainele vieții.	
29 de novele și schițe.	
Prețul 2 cor., plus 10 bani porto.	
Se poate procura dela Librăria W. Kraft.	
A apărut!	

Legea veterinară

atât de mult folositoare tuturor economilor și tuturor primăriile comunale — a eșit de sub tipar în a doua ediție îndreptată și îmbogățită. »Reuniunea română de agricultură din comitatul Sibiului« a îngrijit ca atât limba cât și forma cărței acesteia să fie cât se poate de potrivită, pentru-ca poporul să poată pe deplin înțelege sfaturile și îndrumările ce i-se dau cu privire la: pasapoarte, tîrguri de vite, boale lipicioase și multe alte lucruri folositoare. Cartea se numește:

Învătătorul Munteanu
impărtășește economilor sei cele mai de lipsă cunoștințe
despre

LEGEA VETERINARĂ (Lecuirea vitelor)

și

BOALELE LIPICIOASE (CONTAGIOASE)

stând cu dinșii la sfat în serile lungi de iarnă.

De
Tormay Béla.

Ediția II. revăzută — 152 pagini mari.

Cartea costă 80 bani (cu porto postal 90 bani) și se poate cumpăra dela

**Reuniunea română de agricultură
din comitatul Sibiului.**

De vânzare

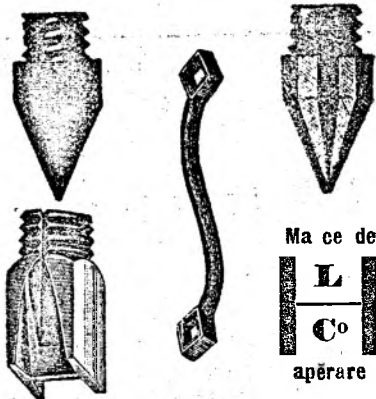
este o prăvălie (boltă) cu drept de trafic și sare, în o comună în apropierea Mediașului.

Doritorii să se adreseze la administrația acestei foi. [5] 1-2

Se dă în arândă!

O casă întocmită pentru prăvălie cu mai multe odăi și cu drept de vânzare, într'un sat potrivit, se dă în arândă pe 3 sau 6 ani. Doritorii să se adreseze la dl [70] 8-3

Ioan Coman,
proprietar în Țapu, u. p. Bürkös.

Ma ce de
L
C
apărare

Cuie de copite

simple și provăzute cu fășii de oțel.

Cuie originale de Berlin
cu marca de apărare **H**

pentru cai de călărit: 100 buc. cor. 3.60
pentru cai de poveră: 100 buc. cor. 4.60
Prețuri-curente asupra tuturor cuielor de copite se trimit gratis.

Carol F. Jickeli
în Sibiu. [8] 2-3

Este în interesul tuturor abonaților de a face propagandă pentru răspândirea »Revistei Ilustrate«. Cu cât numărul abonaților va fi mai mare, cu atât va apăre Revista mai bogat ilustrată și mai elegantă.

Abonamentele se fac de-adreptul prin mandat postal.

Cea mai bună și mai acomodată foaie beletristică și pentru stimabilele doamne preotese și șoare dela sate și tot omul știutor de carte este:

„REVISTA ILUSTRATĂ“
foaie enciclopedică literară

ce apare de 2-ori pe lună în Șoimuș, cu numeroase ilustrațiuni executate cele mai multe de cincografii impetoriale din Viena și costă pe o jumătate de an numai două coroane.

Abonamentul costă numai 2 coroane pe o jumătate de an.

Manuscrisurile și banii de prenumărațiune sânt de a se trimite la administrațiunea »Revistei Ilustrate« în Șoimuș (Sajó-Solymos), posta ultimă Nagy-Sajó, [69] 8-3

Pravurile Korneuburg ale lui Kwizda

[38] 10-15

pentru nutrirea vitelor

Mijloace dietetice pentru cai, vite cornute și oi.

De 50 ani deja întrebuințat în cele mai multe economii de vite la lipsa poftei de mâncare, la digestiune rea, la îmbunătățirea și sporirea laptelui. Prețul: 1/2 cutie cor. 1.40, 1/2 cutie 70 bani. Veritabilă numai cu marca de mai sus, de vânzare în toate farmaciile și drogueriile.

Deposit principal la:

Francisc Ioan Kwizda,
furnizor de curte ces. și r. austro-ungar,
ger. român și princ. bulgar.
Farmacist în Korneuburg lângă Viena.

Fabrică de casse.

Subscrișul îmi iau voie a face atent p. t. publicul meu la

cassele sigure de foc și spargere,

cari se fac în fabrica mea. La mine se fac casse numai din material bun și tare. De aceea rog cu deosebire on. public, care caută casse, să binevoască a fi cu atențiune în lista prețurilor la greutatea și măsura indicată pentru-ca privindu-le numai pe din-afară se nu cufunde cu alte casse ce obvin în comerț, făcute din material slab și ușor.

În fabrica mea se pregătesc (la comandă, după măsură, cu prețuri ieftine) casse și tresort — e panterate din oțel absolut imposibile de a le găuri.

Pentru biserică și comune casse după înțelegere cu plătire în rate.

Lista prețurilor gratis și franco

Instalare de lumină Atycelen.

Gustav Moess,
fabrică de casse în Sibiu,
strada Poplăceli-mare Nr. 8. [2] 2-